EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 30.4.2019
COM(2019) 218 final

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU SVETU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Evropa maja 2019: priprave na enotnejšo, močnejšo in bolj demokratično Unijo v vse bolj negotovem svetu

Prispevek Evropske komisije za neuradno srečanje voditeljev EU-27 v Sibiuu (Romunija) 9. maja 2019

Predgovor

V govoru o stanju v Uniji leta 2017 sem v okviru načrta za enotnejšo, močnejšo in bolj demokratično Unijo predlagal, naj se evropski voditelji in voditeljice sestanejo in oblikujejo našo prihodnost v sestavi 27 držav v romunskem Sibiuu – enkratnem mestu, ki predstavlja vzhod in zahod Evrope, našo preteklost in prihodnost. Naše srečanje v njem 9. maja bo priložnost, da pokažemo, kaj lahko v prihodnosti doseže združena Unija, in to tik pred volitvami v Evropski parlament, ki bodo potekale med 23. in 26. majem.

V zadnjih petih letih so nas preizkušale najrazličnejše krize, vendar smo se iz vsake izkopali še močnejši kakor prej. Nikoli nismo popustili pri nenehni osredotočenosti na uresničevanje obljub izpred petih let, ko so voditelji in voditeljice ob upoštevanju izida volitev v Evropski parlament oblikovali strateško agendo za obdobje 2014–2019, ki sem jo vzporedno sooblikoval tudi sam z določitvijo desetih političnih prednostnih nalog moje Komisije.

Takrat sem dejal, da je to naša zadnja priložnost, da Evropejcem in Evropejkam pokažemo, da njihova Unija dela zanje. Komisija, ki mi ji je v čast predsedovati, se je popolnoma vživela v to poslanstvo. Prisluhnila je upom, strahovom in pričakovanjem Evropejcev in Evropejk. Ukrepali smo tam, kjer je to najpomembneje. Od ponovnega odpiranja delovnih mest, zagona rasti in naložb po krizi ter krepitve tako solidarnosti kot odgovornosti v Uniji pa do zagotavljanja enakega plačila delavcem in delavkam, ki opravljajo enako delo v istem kraju.

Čas je, da se ozremo v prihodnost ter se pri tem učimo iz svojih izkušenj in nadgrajujemo svoje uspehe. Postati moramo še ambicioznejši in še bolj osredotočeni kot kdajkoli prej. Evropski voditelji in voditeljice bodo ta razmislek začeli v Sibiuu, o naslednji strateški agendi pa se bodo dogovorili na junijskem zasedanju Evropskega sveta. Pričujoči dokument je prispevek Komisije k temu procesu.

Vsaka generacija ima dolžnost, da izboljša prihodnost Evropejcev in Evropejk. Da izpolni našo trajno obljubo miru, napredka in blaginje. To je moje poslanstvo in življenjsko delo. Tudi v prihodnje nam mora dajati potrebni zagon. Ko bom na dan Evrope, ki obeležuje obletnico Schumanove deklaracije, v Sibiuu stal ob 27 evropskih voditeljih in voditeljicah, bom ponosen na našo preteklost, še toliko bolj pa odločen in poln upanja, kar zadeva našo prihodnost.

Predsednik Evropske komisije Jean-Claude Juncker

Uvod

Voditelji in voditeljice EU se bodo 9. maja 2019 sestali v romunskem mestu Sibiuu, da bi razpravljali o političnih prizadevanjih Unije in pripravili „strateško agendo“ za naslednjih pet let. To bodo storili na predvečer volitev v Evropski parlament, kjer bo več kot 400 milijonov Evropejcev in Evropejk sodelovalo v največjem mednarodnem demokratičnem glasovanju na svetu. To bodo storili trideset let po koncu komunizma in padcu berlinskega zidu ter petnajst let po največji širitvi naše Unije, s katero se je premagala boleča delitev naše celine.

Danes **naša Unija** kljub številnim notranjim in zunanjim izzivom **zagotavlja mir, stabilnost in blaginjo v Evropi in tudi širše**. Naša Unija odločno zagovarja načela demokracije, pravne države in temeljnih pravic, čeprav postajajo zahteve populističnih voditeljev in notranji nacionalizem vse glasnejši. Naša skupna zgodovina nas je naučila, da se upremo takšnim pozivom. To je trajna vrednost evropskega projekta, ki je edinstven in ga je vredno varovati.

Evropa se po več letih krize **znova krepi**. V Evropi ima delo 240 milijonov ljudi, kar je več kot kdaj koli prej. Potrošniki in podjetja imajo lahko koristi od enotnega trga, ki jim omogoča večjo izbiro in nižje cene. Naša okrepljena enotna valuta nas varuje pred finančnimi pretresi. Evropa je vodilna v svetu pri zagotavljanju, da koristi našega socialnega tržnega gospodarstva dosežejo vse dele prebivalstva. Evropa si prizadeva, da bi bili njeni državljani varni, pri čemer je v zadnjih štirih letih dosegla večji napredek na področju upravljanja migracij, zaščite meja in varnosti kot v dvajsetih letih pred tem. Evropa je odgovorna svetovna sila, ki je prevzela vodilno vlogo v boju proti podnebnim spremembam, pri zavzemanju za mir in trajnostni razvoj na svetovni ravni, spodbujanju proste in pravične trgovine ter določanju standardov za človekove pravice, delovne pogoje, varnost hrane in varstvo podatkov.

Ker svet okoli nas postaja vse bolj razdeljen in nemiren, ohranjanje in razvijanje tega napredka še nikoli ni bilo tako pomembno, a hkrati tako zahtevno. Izzivi, s katerimi se skupaj srečujemo Evropejci in Evropejke, se množijo iz dneva v dan – od svetovnih migracijskih tokov do povečanih konkurenčnih pritiskov na ključne gospodarske sektorje, večjih groženj naši varnosti in pravni državi, hitrosti demografskih in tehnoloških sprememb do vse resnejših ekoloških nevarnosti. Hkrati pa ključni akterji zdaj dvomijo oziroma celo namerno spodkopavajo mednarodni red, ki temelji na pravilih in je bil tako dolgo nepogrešljiv okvir za uspešno in varno Evropsko unijo.

Ti trendi predstavljajo tako številne priložnosti kot izzive. So ostro opozorilo: **da bi bila Evropa uspešna, morajo države članice EU delovati skupaj**. Delovati morajo skupaj, če želijo ohraniti naš evropski način življenja, ohraniti naš planet in okrepiti naš vpliv na svet. **Evropa bo lahko vplivala na potek svetovnih dogodkov le z enotnim združenjem moči.** Srečanje v Sibiuu je zato priložnost za voditelje in voditeljice EU, da pokažejo svojo enotnost in predstavijo svež pogled na našo celino. In sicer tako, da pokažejo, da so prisluhnili željam, pomislekom in pričakovanjem državljanov ter da so pripravljeni ukrepati odločno in skupaj.

Evropska komisija danes predstavlja več priporočil za naslednjo strateško agendo, ki bo Uniji pomagala izpolniti zastavljene cilje. **Ker sta politika in komunikacija dve plati iste medalje**, navajamo tudi predloge za boljše sporočanje naših kolektivnih odločitev, da bi služili državljanom in demokraciji v Evropi. Tako prednostne naloge, ki smo jih določili, kot tudi način, kako jih pojasnjujemo in kako sodelujemo z Evropejkami in Evropejci, bodo odločilnega pomena za to, da naša Unija postane enotnejša, močnejša in bolj demokratična.

Del I: Prispevek Evropske komisije k strateški agendi EU za obdobje 2019–2024

V desetletju nenehnih sprememb in izzivov je Evropa pokazala, da lahko izpolni svojo obljubo miru, blaginje in napredka za svoje državljane, s čimer je tistim, ki so napovedovali temno prihodnost, dokazala, da niso imeli prav. Evropsko gospodarstvo in družba sta po težkih časih postala še močnejša, čeprav je še vedno potrebno veliko dela za zagotovitev, da se bodo naši državljani počutili varne in zaščitene ter da bodo koristi naših skupnih politik dosegle vse dele naše Unije.

Ta naloga je otežena zaradi vse bolj negotovega in nemirnega sveta okoli nas. Glede na to, da so v vzponu nove sile in ker stare ubirajo nove poti, argument za evropsko sodelovanje in osredotočeno povezovanje še nikoli ni bil bolj prepričljiv in nujnejši.

Z volitvami v Evropski parlament 23.–26. maja 2019 in s spremembo političnega vodstva institucij EU, ki bo sledila, je napočil čas za nove politične usmeritve, nove prednostne naloge in nov zagon za reforme. Samo če bo Evropska unija dokazala, da je sposobna uresničiti skupne izzive, bo naša celina obvladala jutrišnji svet. Samo če se bomo lahko hitro in učinkovito dogovorili o skupnih odločitvah ter jih tako tudi izvajali, bomo lahko izpolnili pričakovanja državljanov. Za to bodo potrebna skupna prizadevanja institucij EU in vseh držav članic EU na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.

V naslednjem razdelku opisujemo, kje je Evropa danes, kako se lahko prilagaja na spremembe, ki se že odvijajo, in kako lahko oblikuje tiste, ki bodo šele prišle. Na podlagi izkušenj iz preteklih petih let smo nato predstavili nekaj priporočil za politiko, ki nam bodo v pomoč pri doseganju teh ciljev.

I.1 Današnji položaj EU

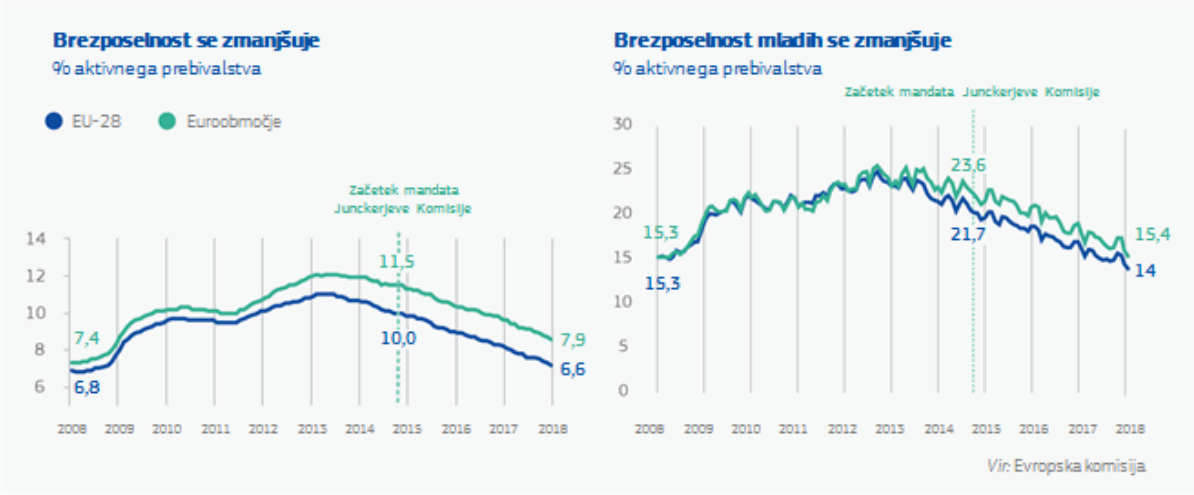
Evropski svet je pred petimi leti opredelil široko strateško agendo za Unijo v času sprememb[1]. Ta se je nadalje oblikovala v okviru desetih političnih prednostnih nalog[2] predsednika Jean-Clauda Junckerja, ki jih je razvil v času svoje volilne kampanje ter v dialogu z državami članicami in Evropskim parlamentom. Prednostne naloge so bile osredotočene na vprašanja, ki so za Evropejce in Evropejke najbolj pomembna: vrnitev delovnih mest, rasti in naložb, krepitev socialne pravičnosti, upravljanje migracij, ublažitev varnostnih groženj, sprostitev potenciala digitalnih in energetskih prehodov, zagotavljanje, da EU postane močnejši svetovni akter, ter krepitev preglednosti in demokratične legitimnosti.

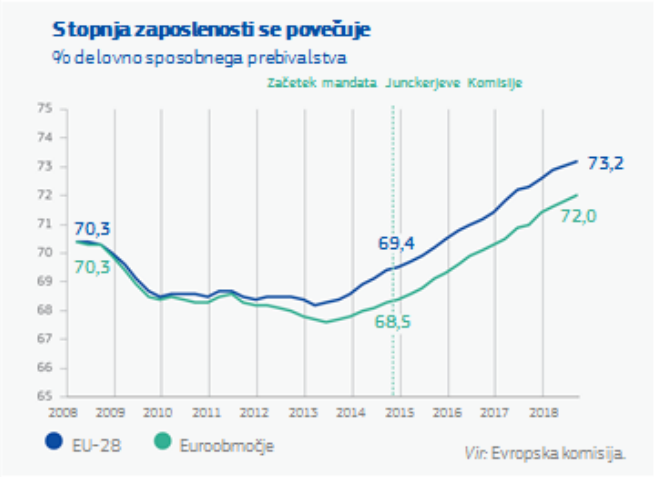
Kljub nepredvidenim težavam, ki še vedno predstavljajo resne izzive za našo Unijo, so ta **prizadevanja prinesla oprijemljive rezultate za državljane in državljanke**.

[1] „Strateška agenda za Unijo v času sprememb“, sklepi Evropskega sveta z dne 26. in 27. junija 2014, Priloga I.
[2] „Nov začetek za Evropo: moj načrt za delovna mesta, rast, pravičnost in demokratične spremembe – Politične usmeritve naslednje Komisije“, predsednik Juncker, 15. julija 2014.

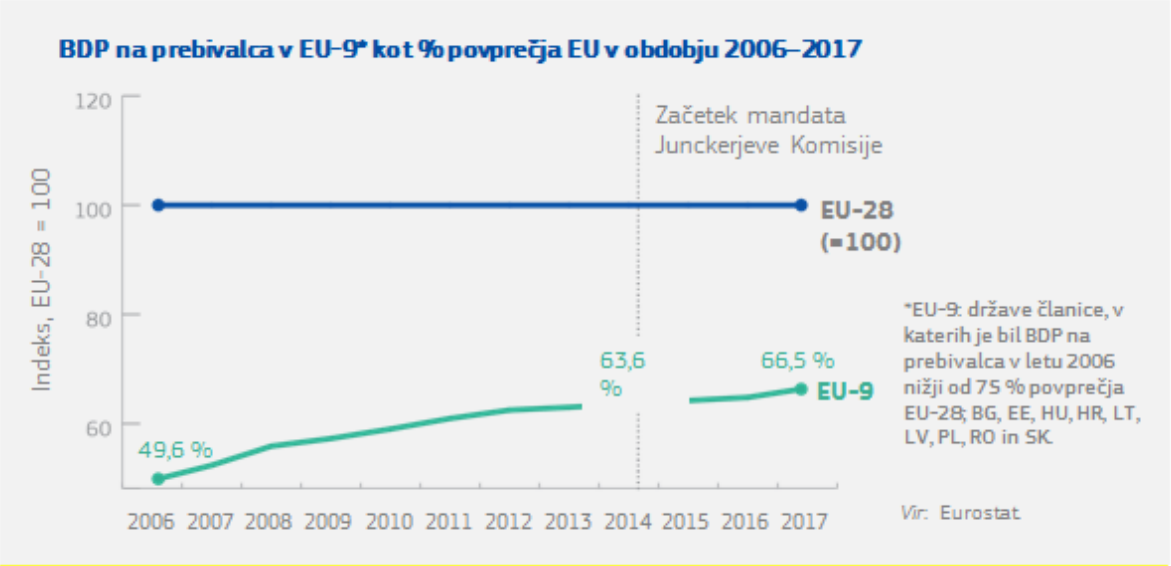
Evropsko gospodarstvo

Ambiciozna agenda EU za delovna mesta, rast in naložbe so skupaj s prizadevanji za poglobitev enotnega trga in spodbujevalno monetarno politiko Evropske centralne banke prispevali k močnemu gospodarskemu okrevanju. Evropsko gospodarstvo raste že šest zaporednih let. V Evropi je zdaj zaposlenih 240 milijonov ljudi, kar je več kot kdaj koli prej, brezposelnost pa je v tem stoletju rekordno nizka, čeprav je v nekaterih državah članicah še vedno visoka, zlasti med mladimi. Javne finance so se na splošno izboljšale. Revščina in socialna izključenost se zmanjšujeta, države članice pa se bolj zbližujejo. To je zlasti posledica pozitivnega učinka strukturnih in naložbenih politik EU. Močnejši evropski finančni sektor podpira kredite in naložbe.

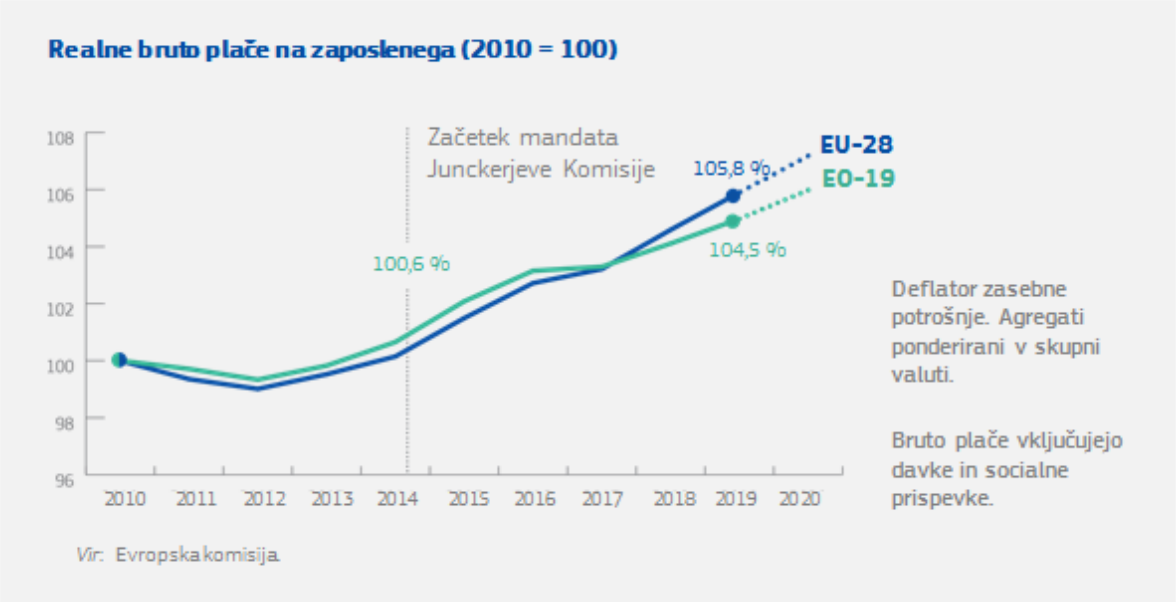

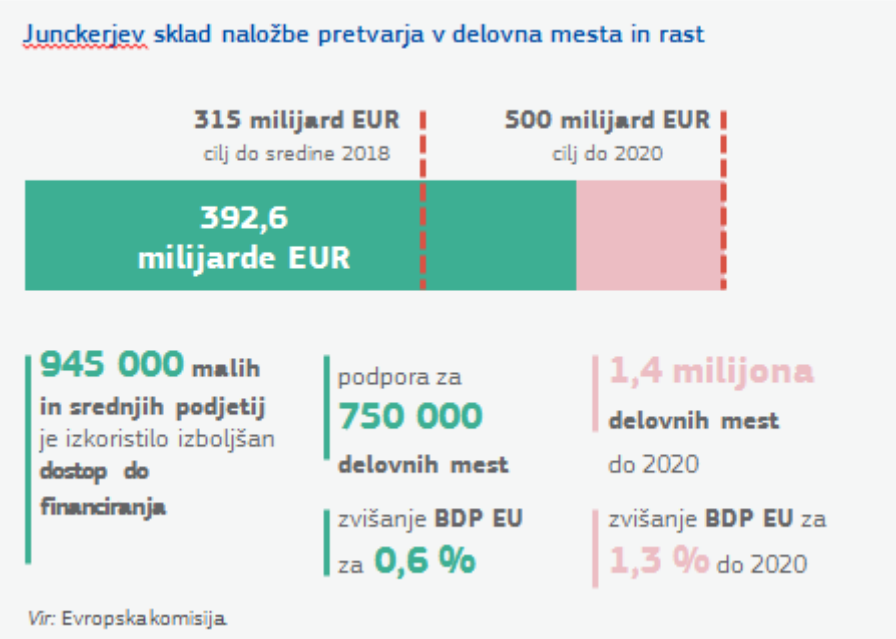
Manj razvite države članice dohitevajo preostale države EU. Med letoma 2006 in 2017 se je njihov bruto domači proizvod (BDP) na prebivalca povečal letno za 4,5 % v primerjavi z 1,4 % v bolj razvitih državah članicah.

Po zmanjšanju plač po krizi je zdaj za EU in euroobmočje značilen močan trend naraščanja plač, zlasti od leta 2017. Plače naj bi se v letu 2019 še povečale v vseh državah članicah EU. To je zelo dobra podlaga za večjo domačo potrošnjo in posledično večjo domačo rast, ki je manj odvisna od zunanjega razvoja.

Evropski sklad za strateške naložbe, ki je začel delovati leta 2014 in je znan kot Junckerjev sklad, je sprožil dodatne naložbe v višini skoraj 400 milijard EUR, kar presega prvotni cilj za več kot 70 milijard EUR. **Podprl je delovna mesta za 750 000 ljudi v Evropi**, izboljšal dostop do financiranja za 945 000 malih in srednjih podjetij ter povečal BDP Evrope za 0,6 %. Junckerjev sklad je tudi primer inovativnega in učinkovitejšega načina uporabe proračuna EU za doseganje več političnih ciljev, kot so inovacije, boj proti podnebnim spremembam, povezljivost ali kakovostna delovna mesta.

Javna podpora euru še nikoli ni bila višja. Naša enotna valuta je vir gospodarske zaščite in krepitve moči, z močnim globalnim ugledom. **175 milijonov ljudi v 60 državah zunaj območja evra uporablja našo valuto** ali ima nanjo vezane lokalne valute. To je tudi posledica dejstva, da je euro zelo stabilna valuta s **stopnjo inflacije, ki je v prvih 20 letih v povprečju znašala le 1,7 %**.

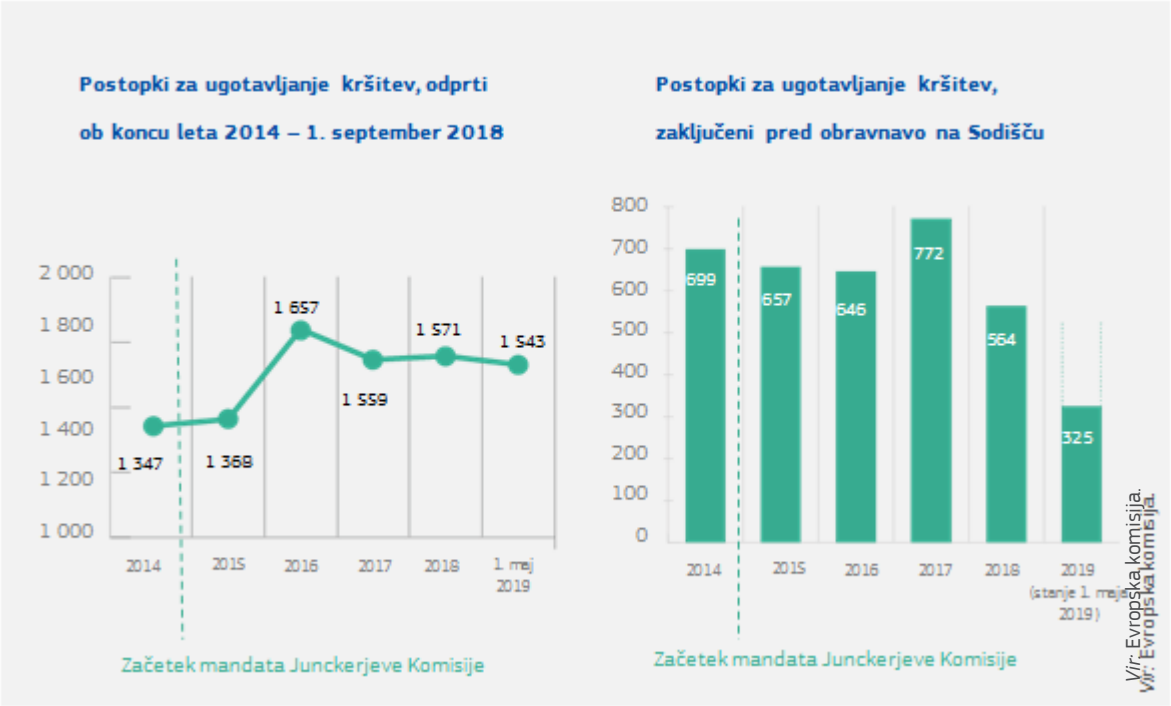
Za močno valuto je potrebna trdna gospodarska politika in stalna prizadevanja za izvajanje strukturnih reform v državah članicah. Zato se je z leti okrepil mehanizem EU za usklajevanje ekonomskih politik, tako imenovani „evropski semester“, ki je bil vzpostavljen leta 2011. Zdaj vključuje tudi namenska priporočila za euroobmočje ter večji poudarek na socialnih prednostnih nalogah in potrebah po naložbah na ravni držav članic. Komisija je začela zagotavljati tudi tehnično podporo za strukturne reforme v državah članicah, ki zajema več kot 700 reformnih projektov v 26 državah članicah. Ti vključujejo reformne projekte, kot so digitalizacija javnih uprav ali sodobni postopki v primeru insolventnosti. Vlaganje v ljudi je ključni element odpornosti in prihodnje rasti v Evropi. Zato je Evropski socialni sklad podprl več kot 15 milijonov ljudi pri razvoju znanj in spretnosti, ki jih potrebujejo za današnji trg dela.

Tveganja v bančnem sektorju so se znatno zmanjšala. To je posledica strožjega nadzora in dejstva, da imajo banke EU zdaj veliko več likvidnih sredstev, banke euroobmočja pa so od leta 2014 okrepile svoje kapitalske rezerve za 812 milijard EUR. Število slabih posojil je zdaj blizu ravni pred krizo. Tako se je decembra 2018 na vrhu držav euroobmočja lahko utrla pot naslednjim korakom bančne unije.

Dosledno izvrševanje pravil EU prek orodij enotnega trga in politika varstva konkurence ščitijo državljane in podjetja ter spodbujajo rast in inovacije. Komisija je odločno in učinkovito ukrepala v zvezi s kršitvami prava EU, pri čemer je sprejela odločne ukrepe, če zadev ni bilo mogoče rešiti z dialogom[3]. Ta bolj strateški pristop se je bolj osredotočil na sistemske težave, pri katerih lahko izvršilni ukrepi Komisije prinesejo resnične spremembe. Trenutno je v vseh državah članicah odprtih več kot 1 500 postopkov za ugotavljanje kršitev.

[3] Sporočilo Komisije „Z boljšo uporabo do boljših rezultatov“, C(2016) 8600 z dne 13. decembra 2016.

Komisija si v sodelovanju z nacionalnimi organi prizadeva za njihovo odpravo, če je to mogoče, preden bi morala začeti postopek pred Sodiščem Evropske unije. Od leta 2014 je bila vsako leto najdena rešitev v 500 postopkih za ugotavljanje kršitev, kar je 90 % vseh primerov. To kaže na pomen učinkovitejšega sodelovanja med Komisijo in nacionalnimi organi, preden pride do pogosto zamudnega postopka pred Sodiščem.

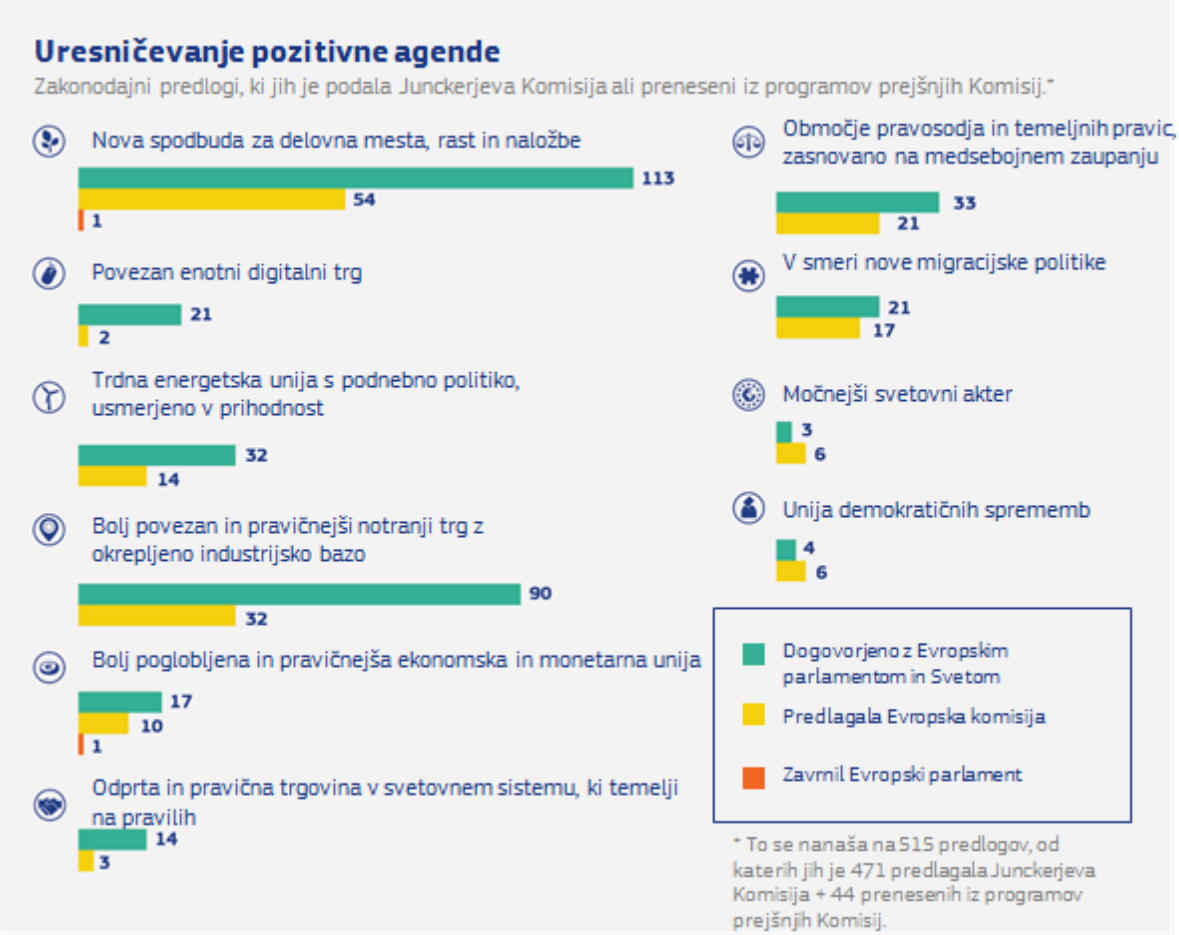
Komisija je tudi pozorno spremljala uporabo skupno dogovorjenih **pravil EU o konkurenci**. Po potrebi je sprejela odločne ukrepe proti protikonkurenčnim združitvam, kartelom, zlorabam prevladujočega položaja ali nezakonitim odločitvam o državni pomoči. V obdobju 2015–2018 so skupni prihranki za potrošnike, ki izhajajo iz posredovanja Komisije v primerih kršitev protimonopolnih pravil in združitev podjetij, znašali med 48 in 78 milijard EUR. Komisija je na primer v letih 2016 in 2017 kartelu proizvajalcev tovornjakov naložila globo v višini 3,8 milijarde EUR ter leta 2018 podjetju Gazprom naložila zavezujoče zaveze, da omogoči prost pretok plina v srednji in vzhodni Evropi po konkurenčnih cenah. Izvrševanje zakonodaje o konkurenci je ključno tudi za zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev na digitalnih trgih EU. Komisija je med letoma 2017 in 2019 podjetju Google trikrat naložila globo zaradi kršitve protimonopolnih pravil EU v skupnem znesku 8,25 milijarde EUR. Te kršitve so drugim družbam odrekle možnost konkurence na podlagi zaslug in inovacij ter evropske potrošnike prikrajšale za koristi konkurence. Ukrepi Komisije na področju državne pomoči so prav tako prispevali k zagotavljanju enakih konkurenčnih pogojev za vse, tudi na področju obdavčitve. Komisija je na primer avgusta 2016 ugotovila, da so bile družbi Apple odobrene nezakonite davčne ugodnosti, zaradi česar je Irska od družbe izterjala 14,3 milijarde EUR. Hkrati je Komisija odobrila 1,75 milijarde EUR državne pomoči štirih držav članic za pomemben projekt skupnega evropskega interesa, ki je omogočil inovacije v sektorju mikroelektronike v korist celotnega evropskega gospodarstva.

Uresničevanje strateške agende EU za obdobje 2014–2019

Pogosto je rečeno, da je Unija preveč razdeljena ali prepočasna pri doseganju učinkovitih političnih rezultatov. Ta kritika ne upošteva dejstva, da EU ni zvezna država. Gre za sistem upravljanja na več ravneh, ki vključuje 28 demokracij na nacionalni ravni, pod katero so pogosto dodatne vplivne demokratične ravni, ter za demokratične procese med institucijami EU. Zato je za dosego pravičnega in uravnoteženega kompromisa pogosto potreben čas, pri čemer morajo biti vsi udeleženi akterji pripravljeni tudi popustiti. Odločitve EU tako seveda pogosto trajajo dlje kot odločitve, sprejete na nacionalni ravni. Vendar je EU kljub temu edinstvenemu političnemu sistemu in številnim dodatnim izzivom na poti uspela izpolniti zaveze, sprejete leta 2014 v strateški agendi Evropskega sveta in v desetih političnih prednostnih nalogah Junckerjeve Komisije.

Junckerjeva Komisija je do poletja 2018 predložila vse zakonodajne predloge, ki jih je napovedala na začetku svojega mandata. Ta Komisija je skupaj pripravila 471 novih zakonodajnih predlogov, še 44 pa jih je prevzela od prejšnjih Komisij. V tekočem mandatu sta Evropski parlament in Svet sprejela ali se dogovorila o 348 od teh predlogov. To kaže, da se je **Unija v 348 primerih lahko dogovorila o zagotavljanju napredka za Evropo**. Prav izjemno je, da je Svet ministrov v približno 90 % primerov končni kompromis odobril soglasno, torej s podporo vseh 28 držav članic. To je del jasnega trenda. Število primerov, v katerih je bilo doseženo soglasje med 28 državami članicami, se povečuje vsako leto od začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe[4].

[4] Glej analizo Nicolaija von Ondarza, Jahrbuch der europäischen Integration 2018 (Letopis evropske integracije), str. 85 in naslednje (str. 91).

Na vseh področjih politik je bil v zadnjih petih letih dosežen znaten napredek. **20 ključnih dosežkov** je navedenih v Prilogi III, **10 ključnih predlogov, ki so še vedno „nerešene zadeve“**, saj so še v postopku v Parlamentu in Svetu, pa je navedenih v Prilogi IV. Pri oblikovanju naslednje strateške agende bi bilo treba upoštevati naslednji razvoj politike:

- EU je lahko hitreje in učinkoviteje uresničevala svojo strateško agendo, saj se je Junckerjeva Komisija zavezala k boljši pravni ureditvi že od samega začetka. To je bil podkrepljeno s tem, da se je **predsednik Juncker zavezal, da bo Evropa imela „veliko vlogo pri velikih vprašanjih in majhno pri majhnih“** – načelo, ki so ga voditelji EU sprejeli v Rimski izjavi z dne 25. marca 2017[5]. To je omogočilo bolj osredotočeno zakonodajno agendo. Junckerjeva Komisija je po načelu politične diskontinuitete **umaknila 100 zakonodajnih predlogov**, ki jih je na začetku svojega mandata prevzela od predhodne Komisije. Skupaj je predložila **75 % manj zakonodajnih predlogov na leto** kot prejšnja Komisija. Prav tako je s poletjem 2018 nehala sprejemati nove zakonodajne predloge, kar je Parlamentu, Svetu in Komisiji omogočilo, da vso svojo energijo namenijo za dokončanje tekočih zakonodajnih postopkov. Oblikovanje delovnega mesta prvega podpredsednika Komisije, pristojnega za boljše pravno urejanje – in imenovanje Fransa Timmermansa na to zahtevno mesto –, okrepitev usklajevalne vloge generalnega sekretariata Komisije, ustanovitev neodvisnega odbora za regulativni nadzor ter delo projektne skupine za

[5] Glej Rimsko izjavo. Izjava voditeljev 27 držav članic, Evropskega sveta, Evropskega parlamenta in Evropske komisije, 25. marec 2017: „Želimo, da bi Unija imela veliko vlogo pri velikih vprašanjih in majhno pri majhnih“.

subsidiarnost in sorazmernost z vodilom „storiti manj, a učinkoviteje“[6] so bile ključne novosti, ki so pripomogle k izvajanju in izvrševanju načela „velike vloge pri velikih vprašanjih“ predsednika Junckerja.

- Na enotnem digitalnem trgu je bila EU v zadnjih petih letih še posebej uspešna. Zaradi odprave **stroškov gostovanja** državljani EU, ki potujejo v drugo državo EU, zdaj uporabljajo 12-krat več mobilnih podatkov kot prej. Niso več predmet neupravičenega **blokiranja spletnih storitev, ki temelji na njihovi lokaciji**. Poleg tega so bila sprejeta nova **pravila o avtorskih pravicah** za digitalno dobo, da bi zagotovili pravično plačilo za ustvarjalce, močne pravice za uporabnike in odgovornost za platforme. Nova pravila o prenosljivosti, ki so bila dogovorjena aprila 2018, državljanom omogočajo, da prenašajo svoje naročnine za televizijo in pretakanje, ne glede na to, kje v EU se nahajajo. Že v prvem letu, odkar so pravila začela veljati, je to koristilo 49 % naročnikov. Od 30 predlogov Komisije za dokončanje enotnega digitalnega trga sta jih Evropski parlament in Svet sprejela 28, medtem ko sta le dva predloga, v zvezi z zasebnostjo na spletu in strokovnim centrom za kibernetsko varnost in omrežje, še vedno v postopku sprejetja.

Odprava stroškov gostovanja za vse potnike v EU

V PRETEKLOSTI

Opravljen telefonski klic (1 minuta)					Poslan SMS					MB podatkov				
2007	2012	2015	2016 Nacionalna cena + do	2017 Nacionalna cena	2008	2012	2015	2016 Nacionalna cena + do	2017 Nacionalna cena	2007	2012	2015	2016 Nacionalna cena + do	2017 Nacionalna cena
0,49 €	0,29 €	0,19 €	0,05 €		0,28 €	0,09 €	0,06 €	0,02 €		6,00 €	0,7 €	0,2 €	0,05 €	

Vir: Evropska komisija.

- Opazen napredek je bil dosežen na področjih podnebnih ukrepov, energetske politike in krožnega gospodarstva. EU je imela osrednjo vlogo pri pogajanjih o **Pariškem sporazumu iz leta 2015** in je s svojo ratifikacijo sporazuma sprožila njegov začetek veljavnosti. Prehod na čisto energijo je v Evropi zdaj v polnem teku. Evropski parlament in Svet sta na primer sprejela vse ukrepe v okviru svežnja **Čista energije za vse Evropejce**. To bo spodbudilo prehod na obnovljive vire energije, večjo energijsko učinkovitost in bolje povezan evropski energetski trg. EU bo v okviru zavez iz Pariškega sporazuma do leta 2030 zmanjšala emisije toplogrednih plinov za

[6] Glej Poročilo o projektni skupini za subsidiarnost in sorazmernost z vodilom „storiti manj, a učinkoviteje“, 10. julij 2018, in sporočilo Komisije z naslovom „Načeli subsidiarnosti in sorazmernosti: krepitev njune vloge pri oblikovanju politik EU“, COM(2018) 703 final z dne 23. oktobra 2018.

vsaj 40 %. S pobudami EU, vključno z našo strategijo za plastiko in prepovedjo plastičnih izdelkov za enkratno uporabo, Evropa orje ledino na svetovni ravni pri prehodu na bolj krožno gospodarstvo. Prizadevanja za diverzifikacijo uvoza energije in krepitev skupnega energetskega trga EU so že začela prinašati rezultate. Na začetku mandata je bilo šest držav članic (Bolgarija, Estonija, Latvija, Litva, Finska in Švedska) v celoti odvisnih od enega samega ponudnika plina. Danes je samo Finska še vedno v tem položaju, pri čemer predstavlja plin le omejen del njene skupne mešanice energijskih virov. S tem bomo manj odvisni od uvoza energije in spodbudili bomo energetski prehod, kar nam bo pomagalo uresničiti podnebne cilje.

- Na navidezno spornih področjih politike je EU v zadnjih petih letih uspela doseči izjemen napredek. Na področju **socialne politike** je EU enotno in odločno ukrepala in tako zagotovila, da bodo naše institucije za trg dela in socialne ustanove pripravljene na prihodnost in bodo v celoti podpirale naše socialno tržno gospodarstvo. Od 25 predlogov Komisije – od **reforme direktive o napotitvi delavcev** in **Evropskega organa za delo** do **evropskega akta o dostopnosti, usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja** ter **boljših delovnih pogojev** in **dostopa do socialne zaščite** – je bilo sprejetih 24 predlogov. Samo predlog o reformi koordinacije sistemov socialne varnosti še ni sprejet. **Evropski steber socialnih pravic**, ki so ga skupaj razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija v Göteborgu 17. novembra 2017[7], je vodilo za obnovljeno konvergenco na poti k boljšim delovnim in življenjskim razmeram po vsej celini. Napredek je bil dosežen tudi na **področju obdavčitve**. Od 21 predlogov Komisije jih je bilo 14 sprejetih, vključno s predlogi o davčni preglednosti, boju proti izogibanju davkom in davku na dodano vrednost. Drugi pomembni predlogi, kot sta skupna konsolidirana osnova za davek od dohodkov pravnih oseb ali digitalni davek, so še v postopku sprejetja.

- 57 predlogov, ki so še v obravnavi, se nanaša na **naslednji večletni finančni okvir** (2021–2027) in programe porabe za različna področja politike. Komisija je vse te predloge predložila maja in junija 2018. Evropski parlament in Svet sta sicer dosegla delne dogovore v zvezi z 11 od teh predlogov, vendar so še vedno vsi v obravnavi, saj je potreben dogovor o splošnem okviru, preden se lahko sklene kateri koli sektorski program. Evropski svet je decembra 2018 sklenil, da bi bilo dogovor treba doseči do jeseni 2019.

- Vlaganje v ljudi je prednostna naloga sedanje strateške agende. V okviru **programa Erasmus+** in njegovih predhodnikov je imelo že 10 milijonov ljudi priložnost za študij, usposabljanje ali prostovoljno delo v tujini. **Evropska solidarnostna enota**, ki je začela delovati pred nekaj več kot dvema letoma, je pokazala, kako angažirani in solidarni so lahko mladi v Evropi – več kot 120 000 mladih je izrazilo svoj interes, približno 14 000 pa jih je že začelo s prostovoljnim delom. Pričakuje se, da bo ta številka do konca leta 2019 zrasla na 23 000.

- **Copernicus in Galileo**, programa EU za opazovanje Zemlje in določanje lokacije sta zdaj operativna in naj bi prinesla oprijemljive koristi enotnemu trgu. Prispevata h gospodarski rasti in podpirata naše delo na področjih, kot so podnebne spremembe,

[7] Medinstitucionalna razglasitev evropskega stebra socialnih pravic, UL C 428, 13.12.2017, str. 10.

kmetijstvo, oceani, promet, digitalizacija, nadzor meja, varnost in obramba. Vesoljski program Galileo ohranja Evropo v „tekmi za vesolje“ in kaže pravo vrednost evropske suverenosti. **Nobena država članica sama ne bi mogla v orbito poslati 26 satelitov, kar koristi več kot 700 milijonom sedanjih uporabnikov po vsem svetu**.

- Znaten napredek je bil dosežen na področju **unije kapitalskih trgov**. Od 13 predlogov Komisije le še dva še čakata na sprejetje, in sicer predlog o množičnem financiranju in predlog o učinkih odstopa terjatev za tretje osebe. Z novo **uredbo o prospektu** bodo podjetja, zlasti mala in srednja, lažje zbirala finančna sredstva na kapitalskih trgih. **Vseevropski osebni pokojninski produkt** in **ukrepi za izboljšanje trga EU za čezmejne naložbe** državljanom zagotavljajo nove možnosti za varčevanje in vlaganje ter prispevajo h globljim in likvidnejšim trgom.

- EU je od novembra 2014 sklenila in začela izvajati **nove, uravnotežene trgovinske sporazume**, od katerih izstopata Sporazum o gospodarskem partnerstvu z Japonsko – največji dvostranski trgovinski sporazum EU doslej – ter Celoviti gospodarski in trgovinski sporazum med EU in Kanado. Veljati so začeli tudi trgovinski sporazumi s 13 drugimi državami. V istem obdobju je EU sklenila trgovinske sporazume z vzhodnimi in zahodnimi afriškimi skupnostmi, Singapurjem, Vietnamom in Mehiko; začela nova pogajanja z Avstralijo, Čilom, Mehiko, Novo Zelandijo in Tunizijo ter nadaljevala pogajanja z Mercosurjem, Indonezijo in Kitajsko[8] o celovitem sporazumu o naložbah. Izkazalo se je, da je večja preglednost pogajanj, ki jih je uvedla Junckerjeva Komisija, bistvena za njihov uspeh.

- Da bi zagotovili enake konkurenčne pogoje za vse v svetovni trgovini, so bili posodobljeni **instrumenti trgovinske zaščite**. Ti zdaj omogočajo EU, da se učinkoviteje odziva na nepoštene trgovinske prakse. Novi **mehanizem sodelovanja za pregled neposrednih tujih naložb** nam pomaga odkrivati primere, v katerih tuje naložbe ogrožajo našo varnost. Samo 3 od 17 predlogov na področju trgovine so še v postopku sprejemanja (varstvo pred ekstrateritorialno zakonodajo, nadzor izvoza blaga z dvojno rabo in mednarodna javna naročila).

- Za zaščito temeljne pravice državljanov do zasebnosti je EU določila svetovne standarde s **splošno uredbo o varstvu podatkov**. Za izboljšanje varnosti Evropejcev in Evropejk na spletu in v resničnem svetu države EU zdaj sodelujejo pri preprečevanju **goljufij in ponarejanja v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi**. Z **uredbo o kibernetski varnosti** so bila uvedena evropska potrdila za povezane izdelke in storitve. **Nova pravila za boj proti terorizmu, o evidenci podatkov o letalskih potnikih, sestavinah za izdelavo bomb in strelnem orožju** prispevajo k preprečevanju terorističnih in kaznivih dejanj. Novo **Evropsko javno tožilstvo**, ki se trenutno ustanavlja z 22 državami članicami, bo preiskovalo kazenske zadeve, ki vključujejo sredstva EU ali čezmejne goljufije na področju davka na dodano vrednost.

- Čeprav je njihovo sprejemanje sprožalo polemike, so ukrepi EU prinesli **oprijemljive rezultate v zvezi z migracijami**, zlasti pod pritiskom krize iz leta 2015. Okrepljeno sodelovanje z državami izvora in tranzita prek partnerskega okvira je EU pomagalo zagotoviti nove ureditve za ponovni sprejem in tretjim državam pomaga pri odpravljanju temeljnih vzrokov migracij. **Izjava EU in Turčije** ter sredstva v višini 6

[8] Skupno sporočilo Evropske komisije in visoke predstavnice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko „EU-Kitajska: strateška vizija“, JOIN(2019) 5 final z dne 12. marca 2019.

milijard EUR za **instrument EU za begunce v Turčiji** podpirajo Turčijo, ki gosti skoraj štiri milijone beguncev. Sodelovanje EU s Turčijo je prispevalo tudi k zmanjšanju nezakonitih in nevarnih mejnih prehodov v EU ter zmanjšanju števila smrtnih žrtev na morju. Danes se je **število nedovoljenih prihodov vrnilo na raven pred krizo**. Število prihodov v osrednjem Sredozemlju se je zmanjšalo za 80 % v primerjavi z letom 2016 in za 90 % v vzhodnem Sredozemlju v primerjavi z največjim obsegom v letu 2015. Operacije EU so od leta 2015 pomagale rešiti 730 000 življenj. Zahvaljujoč **programom EU za preselitev** je od leta 2015 več kot 50 000 najbolj ranljivih oseb z Bližnjega vzhoda ter iz severne in podsaharske Afrike našlo zatočišče v EU. V okviru mehanizma EU za nujne premestitve, ki ga je Svet vzpostavil leta 2015, je bilo skoraj 35 000 prosilcev za azil – vseh upravičenih – uspešno premeščenih iz Italije in Grčije v druge države članice EU. **Skrbniški sklad EU za Afriko** v vrednosti 4,2 milijarde EUR pomaga odpravljati temeljne vzroke prisilnega razseljevanja in nedovoljenih migracij ter prispeva k boljšemu upravljanju migracij.

- Z ustanovitvijo **evropske mejne in obalne straže** ter razširitvijo njenih zmogljivosti na 5 000 mejnih policistov in policistk do leta 2021 in 10 000 najpozneje do leta 2027 so vse države članice prevzele dodatno skupno odgovornost za zaščito zunanjih meja EU. Poleg tega so bile zunanje meje EU okrepljene z uvedbo **sistema vstopa/izstopa** in **evropskega sistema za potovalne informacije in odobritve**.

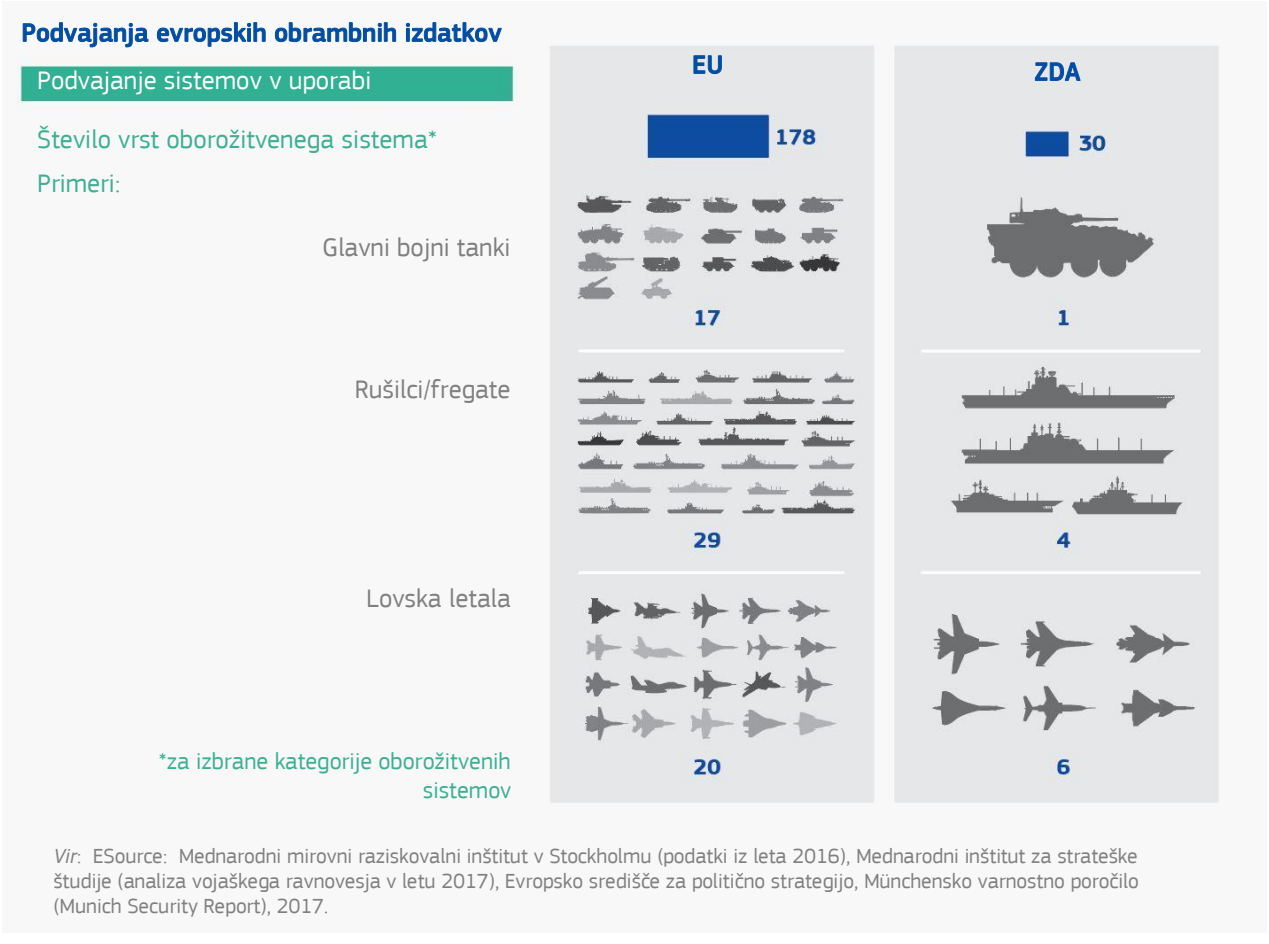
- S **programom rescEU** je EU ustvarila dodatno rezervo sredstev, vključno z letali in helikopterji za gašenje požarov, ki bodo po potrebi pomagali državam članicam. Program občutno povečuje tudi finančno podporo (npr. za stroške prilagajanja, popravila in obratovanja) za sredstva, registrirana v evropskem naboru civilne zaščite, ter pomaga pri čezmejnem obveščanju in izmenjavi znanja o preprečevanju nesreč. Izboljšuje tudi usklajevanje s Solidarnostnim skladom Evropske unije, ki je pomagal ljudem v prizadetih regijah, saj je od novembra 2014 izplačal več kot 2 milijardi EUR.

- **Schengensko** območje prostega gibanja oseb je bilo ohranjeno kljub znatnim izzivom, povezanim z migracijami in varnostjo. Vendar danes več držav še vedno ohranja začasni nadzor na notranjih mejah, kar postavlja pod vprašaj pravilno delovanje schengenskega območja na dolgi rok ter njegove koristi za evropske

državljane in gospodarstvo. **Časovni načrt Komisije „Vrnitev k schengenski ureditvi“**[9] iz marca 2016 navaja, da je še vedno potrebno odločno delo držav članic za okrepitev medsebojnega zaupanja in vrnitev k odprtim notranjim mejam po vsej EU.

- EU je postala močnejši svetovni akter. Zlasti krepi svoje partnerstvo z Afriko prek **zavezništva Afrike in Evropske unije za trajnostne naložbe in delovna mesta**, sklenjenega leta 2018. S pritegnitvijo naložb v višini 44 milijard EUR do leta 2020 **načrt EU za zunanje naložbe** zagotavlja konkretne rezultate v Afriki in državah sosedstva v podporo reformam, naložbam v infrastrukturo ter financiranju za mala in srednja podjetja. EU je tudi obnovila prizadevanja za zagotavljanje stabilnosti v svoji soseščini. S svojo trdno in verodostojno širitveno politiko izvaža stabilnost in spodbuja politično, gospodarsko in družbeno preobrazbo **Zahodnega Balkana**. EU je temu programu dala nov zagon s strategijo za Zahodni Balkan iz leta 2018.

- EU je od leta 2014, ko je predsednik Juncker vprašanje obrambe v svojem političnem programu označil za prednostno nalogo, dosegla doslej največji napredek na področju varnosti in obrambe. **Stalno strukturno sodelovanje**, ki združuje 25 držav članic za poglobitev sodelovanja na področju obrambe v okviru Unije, bo gonilo nadaljnjega napredka. Nedavno dogovorjeni **Evropski obrambni sklad** ter njegovi predhodni programi spodbujajo močno, inovativno in učinkovito obrambno industrijo ter povečujejo avtonomijo EU.

Vir: ESource: Mednarodni mirovni raziskovalni inštitut v Stockholmu (podatki iz leta 2016), Mednarodni inštitut za strateške študije (analiza vojaškega ravnovesja v letu 2017), Evropsko središče za politično strategijo, Münchensko varnostno poročilo (Munich Security Report), 2017.

[9] Sporočilo Komisije „Vrnitev k schengenski ureditvi – časovni načrt“, COM(2016) 120 final z dne 4. marca 2016.

- Kot del prizadevanj za večjo preglednost in odgovornost pri oblikovanju politik EU je bila reformirana **evropska državljanska pobuda**, da bi postala prijaznejša uporabnikom. Postopek je bil poenostavljen, platforma za sodelovanje pa zdaj organizatorjem daje na razpolago praktično podporo. To je v primerjavi s prejšnjo Komisijo prispevalo k 14 % več prijavljenih pobud in 80 % manj pobud, ki so bile zavrnjene[10].

- Svet v tem mandatu ni zavrnil nobenega predloga Komisije, medtem ko je **Evropski parlament uradno zavrnil dva predloga**. Prva zavrnitev se je nanašala na nova pravila, predlagana za gensko spremenjene organizme (GSO), ki bi posameznim državam članicam omogočala, da na svojem ozemlju prepovejo živilske proizvode in krmo, pridobljene iz GSO. Drugi predlog je bil namenjen prerazporeditvi sredstev (npr. iz sredstev za regionalni razvoj, kmetijstvo ali ribištvo) k podpori Unije za strukturne gospodarske reforme. V nekaterih drugih primerih se je obravnava predlogov dejansko ustavila, tudi če ni bilo uradne zavrnitve. Ti primeri vključujejo predlagano reformo za zagotovitev večje preglednosti in odgovornosti za odbore nacionalnih predstavnikov, ki nadzirajo izvedbena pooblastila Komisije (t. i. komitološki odbori – predlog je dejansko blokiral Svet), in predlagano evropsko storitveno e-izkaznico (ki ji je nasprotoval zadevni odbor Evropskega parlamenta, vendar o njej Parlament ni nikoli glasoval v celoti).

Ohranjanje strateške osredotočenosti ob izzivih in v času krize

V zadnjih petih letih se je EU poleg izvajanja svoje strateške agende soočala z več krizami. To je zahtevalo **nove oblike vodenja in upravljanja na ravni EU**. Komisija je to potrebo vnaprej predvidela in je novembra 2014 temeljito spremenila svojo strukturo ter se strateško osredotočila na manj prednostnih nalog in manj zakonodajnih predlogov. Z nalogo podpredsednikom, da vodijo projektne skupine na posebnih področjih politik, povezanih z desetimi prednostnimi nalogami, in z ustanovitvijo namenskih služb Komisije ter delovnih skupin, je predsednik Juncker poskrbel, da je Komisija učinkovito in razumljivo izvajala strateško agendo EU. To je storil z odpravo ozkih okvirov delovanja na področjih politike in spodbujanjem širšega, celovitejšega zornega kota politike.

Preprečitev „grexita“: Junckerjeva Komisija se je morala v prvih mesecih svojega mandata spoprijeti s ponovno nastalo krizo, ko Grčiji ni uspelo dokončati svojega drugega programa in je nevarnost „grexita“ za več tednov postala realna. Vso prvo polovico leta 2015 so se predsednik Juncker, podpredsednik za evro in socialni dialog ter komisar za ekonomske in fiskalne zadeve neprekinjeno pogajali z novo grško vlado, državami članicami euroobmočja, evropskim mehanizmom za stabilnost, Evropsko centralno banko in Mednarodnim denarnim skladom, da bi pripravili podlago za nov program za ekonomsko prilagoditev. Ta je bila dogovorjena na vrhu držav euroobmočja 12. in 13. julija 2015. Komisija je tedaj program prvič predložila v predhodno oceno socialnih učinkov. Komisija je pripravila tudi načrt za pomoč Grčiji pri stabilizaciji njenega gospodarstva in čim večjem povečanju uporabe sredstev EU za spodbujanje delovnih mest, rasti in naložb. EU je v okviru različnih programov financiranja za obdobje 2014–2020 za Grčijo mobilizirala skoraj

[10] Ta Komisija je prijavila 33 pobud v primerjavi z 29 prijavljenimi pobudami prejšnje Komisije, zavrnila pa je le 4 pobude, medtem ko jih je prejšnja zavrnila 20.

35 milijard EUR, zaradi česar se je BDP v Grčiji po ocenah povečal za 2 %. Komisija je s svojo novo podporno službo za strukturne reforme, ustanovljeno leta 2015, zagotovila in koordinirala daljnosežno tehnično podporo, da bi pomagala Grčiji vzpostaviti potrebno upravno podporo za njene reforme. Komisija je v kritičnem času julija 2015 s kratkoročnim posojilom pomagala mobilizirati 7 milijard EUR za premostitveno financiranje v okviru evropskega mehanizma za finančno stabilizacijo, s čimer ji je uspelo preprečiti, da bi Grčija po nesreči izpadla iz euroobmočja. Grčija je avgusta 2018 uspešno izšla iz triletnega programa za ekonomsko prilagoditev, ki je zagotovil skupaj 61,9 milijarde EUR posojil na podlagi izvajanja doslej najobsežnejšega programa reform. Zdaj je treba ta reformni zagon ohraniti. Vendar pa so prizadevanja Grkov in Grkinj, podpora Komisije ter solidarnost drugih 18 držav članic euroobmočja enkrat za vselej končali vse špekulacije o „grexitu“.

Migracije: Leta 2015 je prišlo do najhujše begunske krize na svetu po drugi svetovni vojni, ki je imela takojšnje in daljnosežne posledice za Evropsko unijo. Še preden je izziv postal aktualen, je predsednik Juncker prvič imenoval komisarja za migracije. Prav tako je svojega prvega podpredsednika zadolžil za usklajevanje vsega potrebnega dela, tako navznoter kot navzven, z združenimi napori vseh komisarjev in generalnih direktorjev. Njihovo tesno sodelovanje s predsednikom Junckerjem je olajšalo usklajeno uresničevanje izjave EU in Turčije ter priprave na z njo povezana srečanja na vrhu med EU in Turčijo. Od evropske agende o migracijah leta 2015 je EU sprejela odločilne ukrepe na treh ključnih področjih: sodelovanje s partnerji zunaj Unije, varovanje naših zunanjih meja in delo znotraj Unije. Evropska unija je okrepila svoje operativne zmogljivosti v podporo državam članicam pri obvladovanju migracij. To je vključevalo okrepitev njenih agencij ter zagotavljanje hitre in učinkovite operativne ter finančne podpore državam članicam pod pritiskom, zlasti Grčiji in Italiji.

Trgovinske napetosti: Junckerjeva Komisija je ob vse večjih trgovinskih napetostih v svetu od leta 2017 sprejela številne ukrepe za okrepitev legitimnosti in vključevalnosti procesov pogajanj ter sprejemanja ukrepov na področju trgovinske politike. Objavljena so vsa pogajalska besedila, vključno s priporočili za nova pooblastila za pogajanja, osnutki pogajalskih smernic, predlogi pogajalskih besedil, poročili o krogih pogajanj in rezultati tekočih pogajanj. Komisija je ustanovila svetovalno skupino za trgovinske sporazume, da bi lahko sodelovala s civilno družbo in lažje zbirala različna stališča in spoznanja široke in uravnotežene skupine deležnikov, ki vključuje sindikate, organizacije delodajalcev, združenja potrošnikov in druge nevladne organizacije. Komisija je prav tako uvedla nov pristop k svojim dvostranskim trgovinskim sporazumom in dvostranskim sporazumom o naložbah. Pogajanja o trgovinskih sporazumih zajemajo področja, na katerih ima EU izključno pristojnost, pogajanja za sporazume o zaščiti naložb pa zajemajo tako področja, na katerih ima EU izključno pristojnost, kot področja, na katerih si EU deli pristojnosti z državami članicami. Sporazum o gospodarskem partnerstvu z Japonsko je bil prvi, ki je uspešno sledil temu novemu pristopu.

Predsednika Juncker in Trump sta se 25. julija 2018 dogovorila o začetku nove faze tesnega prijateljstva in trdnih trgovinskih odnosov med Združenimi državami in EU. Dogovorila sta se o skupni izjavi EU in ZDA, ki preprečuje stopnjevanje trgovinskih napetosti in določa pozitivno čezatlantsko trgovinsko agendo. Odločila sta se, da takoj ustanovita izvršno delovno skupino, sestavljeno iz svojih najbližjih svetovalcev, ki bi to skupno agendo začela izvajati. Delo te skupine v Komisiji podpirajo vse službe Komisije, usklajuje pa ga generalni sekretariat. Neposredni rezultat teh prizadevanj je, da doslej niso bile uvedene nobene nove tarife, EU in ZDA pa si prizadevata za odpravo vseh obstoječih industrijskih tarif in boljše sodelovanje. Aprila 2019 je Svet pooblastil Komisijo za pogajanja z ZDA o sporazumu o

industrijskih tarifah in sporazumu o ugotavljanju skladnosti, s čimer se uresničuje izjava predsednikov Junckerja in Trumpa.

Varnost: po grozljivih terorističnih napadih v Parizu leta 2015 je Komisija sprejela evropsko agendo za varnost, ki usmerja odziv EU na kompleksno in hitro spreminjajoče se varnostno okolje. Z imenovanjem komisarja za varnostno unijo, ki je pooblaščen za usklajevanje dela v zvezi z varnostjo na vseh področjih politike ob podpori namenske projektne skupine strokovnjakov iz vseh ustreznih služb Komisije, je predsednik Juncker zagotovil usklajen, učinkovit in medpodročni pristop. Namen različnih sprejetih ukrepov je z izboljšanjem izmenjave informacij, krepitvijo kibernetske varnosti ter operativnega sodelovanja med organi kazenskega pregona in agencijami EU obravnavati čezmejne izzive terorizma in organiziranega kriminala. Novi ukrepi so nacionalnim organom kazenskega pregona prinesli tudi orodja, potrebna za učinkovit boj proti terorizmu, čezmejnim kaznivim dejanjem in kibernetski kriminaliteti ter okrepili odpornost EU proti tem grožnjam.

Brexit: januarja 2013 je tedanji predsednik vlade Cameron napovedal, da namerava organizirati referendum o članstvu Združenega kraljestva v Evropski uniji. Ko je Združeno kraljestvo novembra 2015 zaprosilo za „novo ureditev“, je predsednik Juncker ustanovil projektno skupino Komisije za strateška vprašanja v zvezi z referendumom v Združenem kraljestvu pod vodstvom izkušenega generalnega direktorja Jonathana Faulla. Ta skupina je v imenu EU pripravila nove ureditve za članstvo Združenega kraljestva. To je februarja 2016 privedlo do novega sklopa ureditev, ki so naslovile pomisleke Združenega kraljestva in so vključevale pravno zavezujoč sklep voditeljev in voditeljic držav oz. vlad EU, ki so se sestali v okviru Evropskega sveta[11]. Vse države članice EU-27 so te nove ureditve soglasno podprle, enako velja tudi za Združeno kraljestvo. Kljub tem prizadevanjem je 51,9 % volivk in volivcev 23. junija 2016 glasovalo za izstop iz EU, 48,1 % pa je glasovalo za obstanek v EU.

Po referendumu je predsednik Juncker takoj ustanovil posebno Komisijino „projektno skupino po členu 50“ za pripravo pričakovanih pogajanj z Združenim kraljestvom o izstopu iz Evropske unije. Za vodjo te projektne skupine in glavnega pogajalca je imenoval Michela Barniera, nekdanjega podpredsednika Komisije in nekdanjega francoskega ministra za zunanje zadeve. Svet je takoj po tem za pogajalca EU imenoval Komisijo. Ker je Združeno kraljestvo na podlagi člena 50 Pogodbe o Evropski uniji svojo namero, da izstopi iz Unije, uradno sporočilo šele marca 2017, so pogajanja stekla šele junija 2017. Tik za tem so sledile splošne volitve. Nato je bil izpogajan sporazum, ki zagotavlja urejen izstop Združenega kraljestva, skupaj s politično izjavo, ki določa elemente za ambiciozno, široko, poglobljeno in prilagodljivo partnerstvo. Komisija je zagotovila, da so pogajanja ves čas potekala popolnoma pregledno in v tesnem sodelovanju z državami članicami EU-27 ter Evropskim parlamentom. Sporazum o izstopu in politična izjava o prihodnjih odnosih med Evropsko unijo in Združenim kraljestvom sta prejela soglasno podporo vlad vseh držav članic EU-27 ter vlade Združenega kraljestva. Vzporedno s pogajanji se je Komisija decembra 2017 začela pripravljati tudi na „scenarij brez dogovora“. V Generalnem sekretariatu je bila ustanovljena namenska „skupina za pripravljenost na brexit“, ki je pripravila več kot 90 obvestil deležnikom in 19 zakonodajnih predlogov, da bi poskrbela za dobro pripravljenost EU-27 na sicer nezaželen, vendar mogoč neurejen izstop Združenega kraljestva iz Unije.

Komisija se je s tedanjim predsednikom vlade Cameronom o novih ureditvah pogajala vsega skupaj štiri mesece, o sporazumu o izstopu in politični izjavi s predsednico vlade Thereso

[11] „Nova ureditev za Združeno kraljestvo v okviru Evropske unije“, UL C 69I, 23.2.2016. Evropski svet se je februarja 2016 dogovoril, da bo sklop ureditev iz nove ureditve prenehal obstajati, če bo rezultat referenduma v Združenem kraljestvu v prid izstopu iz Evropske unije.

May pa 18 mesecev. Oblikovanje specializiranih ekip v okviru Komisije za obravnavo zadev, ki se nanašajo na Združeno kraljestvo, je zagotovilo, da ta pogajanja niso odvračala pozornosti od prizadevanj za delo v okviru pozitivne agende EU. To je Komisiji omogočilo, da se v celoti osredotoči na uresničevanje strateške agende EU, ne da bi jo pri tem motila nestanovitnost pogajanj o izstopu Združenega kraljestva iz EU. Evropski svet je ta pristop v celoti podprl. Kot je navedeno v odstavku 27 smernic za pogajanja o brexitu, ki jih je 29. aprila 2017 sprejel Evropski svet (člen 50): „Evropski svet ostaja zavezan ambicioznemu uveljavljanju prednostnih nalog, ki si jih je določila Unija. Pogajanja z Združenim kraljestvom bodo ločena od tekočih dejavnosti Unije in ne bodo posegala v njihov napredek.“

I.2 Izzivi Evrope v globalnem kontekstu

Živimo v času prehodov. S svetovnega vidika se gibljemo proti večpolnemu sistemu, ki mora upoštevati različne interese in želje. Z gospodarskega vidika se krepi pritisk na vse bolj omejene vire in eksponentno naraščanje mednarodne konkurence. To je povezano z legitimnimi težnjami vseh, da bi imeli delež v blaginji prihodnosti. S tehnološkega vidika prehajamo na paradigmo, v kateri bodo naprave vse bolj krepile človeške zmogljivosti.

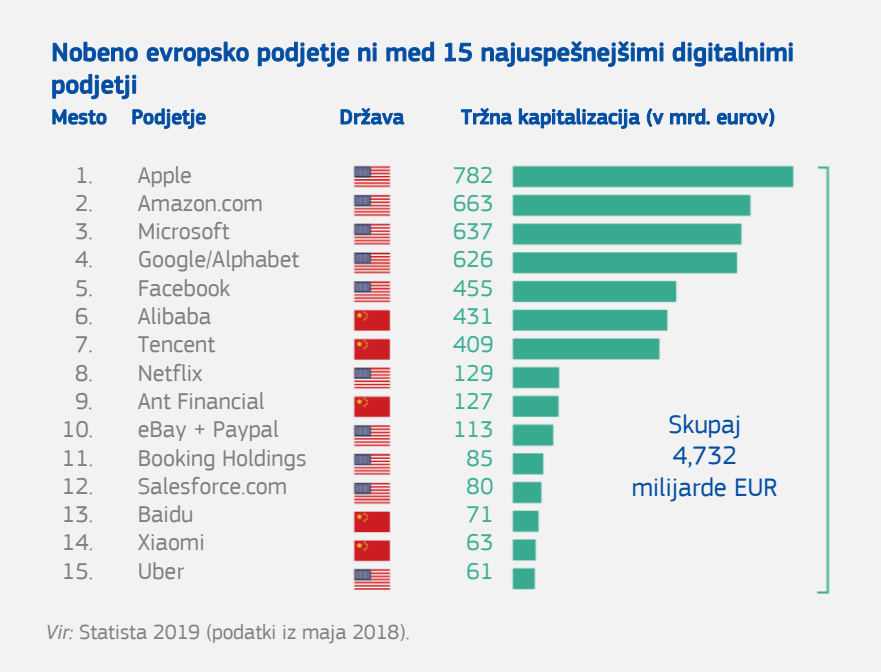
Spreminjajo se gospodarstvo in svet dela, podnebje in geopolitika, ki že vplivajo na našo Unijo in bodo pomembni dejavniki za našo prihodnost. Upoštevaje izid volitev v Evropski parlament jih morajo imeti naše voditeljice in voditelji prednostno v mislih pri odločanju o naši ravni ambicij in prednostnih nalogah v naslednjih petih letih in pozneje.

Izmed številnih izzivov, s katerimi se bo Evropa soočala srednje- in dolgoročno, je treba izpostaviti štiri. Kako jih bomo predvideli in se nanje pripravili, bo odločilno za to, ali nam jih bo uspelo pretvoriti v priložnosti.

Digitalizacija

Digitalizacija in nove tehnologije bodo korenito spremenile naš način življenja in dela. Nove priložnosti bodo vzniknile zlasti na področjih zdravja, mobilnosti, industrije in znanosti. Prinašajo velik potencial za prihodnjo konkurenčnost in rast v Evropi. Hkrati pa digitalizacija prinaša tveganja, zlasti za večanje vrzeli v digitalnih znanjih in spretnostih ter poglabljanje socialnih in regionalnih razlik v Evropi.

Podatki rastejo hitreje od zmogljivosti njihove obdelave, zaradi česar je umetna inteligenca vse pomembnejša za razlago in izkoriščanje podatkovnih tokov. Evropa se je znašla v svetovni tekmi v nadzoru tehnologije in podatkov. Tehnološko napredna podjetja, zlasti iz Združenih držav Amerike in Kitajske, so hitro postala največja podjetja na svetu in oblikujejo nove globalne vrednostne verige. Njihovi izdelki in storitve na novo opredeljujejo način življenja, dela in potrošnje Evropejcev in Evropejk.

Evropi ne manjka inovativnih digitalnih poslovnih zamisli, vendar le malo naših inovativnih evropskih podjetij raste in se širi v Evropi ali oblikuje te svetovne trge. Raven ambicij drugih glavnih akterjev, ki pogosto koristijo državno podporo, nižje standarde ali nižje davčne stopnje, pomeni tveganje za vpliv Evrope na svetovni tehnološki razvoj. Prav tako postavljajo na preizkušnjo naše vrednote, etična načela in interese pri vprašanjih, kot so podatkovno gospodarstvo, varnost in zasebnost ter ogrožajo varnost digitalne dobavne verige.

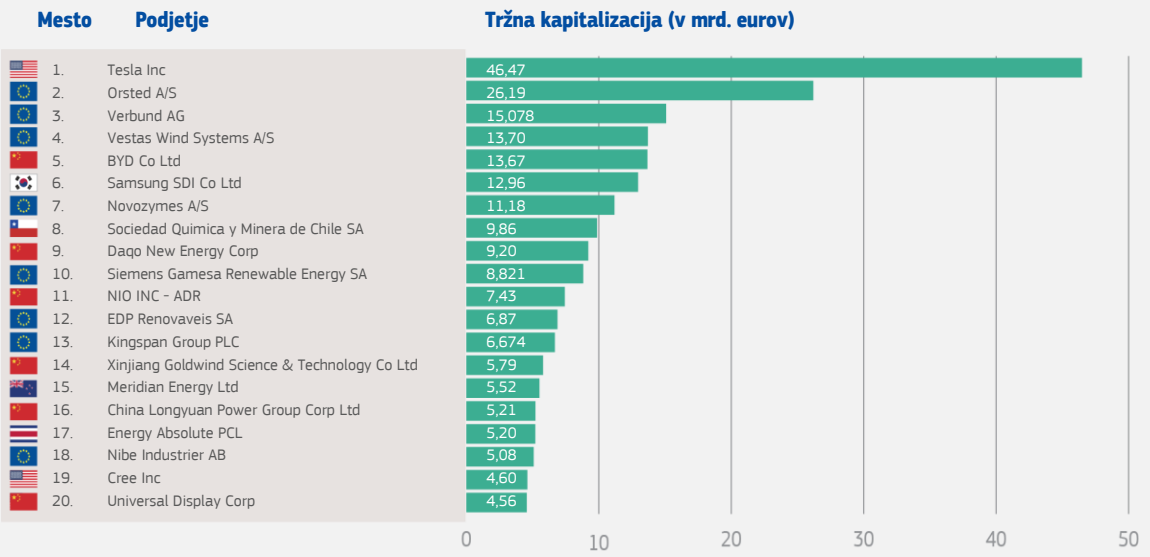
Podnebne spremembe in okolje

Posledice podnebnih sprememb postajajo vse bolj vidne in prinašajo vse večja tveganja za svetovno blaginjo, ohranjanje življenjskega standarda in varnost. Pozivi k ukrepanju iz Evrope in sveta so vsak dan glasnejši, saj posledice podnebnih sprememb in ukrepe za njihovo reševanje v svojem vsakdanu čuti slehernik. To zahteva odločne, a pravične in uravnotežene ukrepe politike.

Za uresničitev ciljev iz Pariškega sporazuma je treba korenito pospešiti prehod na čisto energijo na svetovni ravni. Potrebne bodo velike naložbe, finančni sektor pa mora prispevati svoj delež. A največji donos na naložbe bi predstavljali čist planet, zmanjšanje odvisnosti od uvoza energije, trajnostna gospodarska rast in povečana uporaba rešitev čiste energije in učinkovitih rešitev. Evropska podjetja so med vodilnimi v svetu na področju čiste tehnologije. Podnebne spremembe zato niso le izziv, ampak tudi poslovna priložnost, če se k njim pristopi na pravi način.

Evropska podjetja so še vedno dobro zastopana med največjimi svetovnimi podjetji na področju čistih tehnologij

Največja podjetja v indeksu New Energy Global Innovation Index (NEX) po tržni kapitalizaciji (februar 2019)

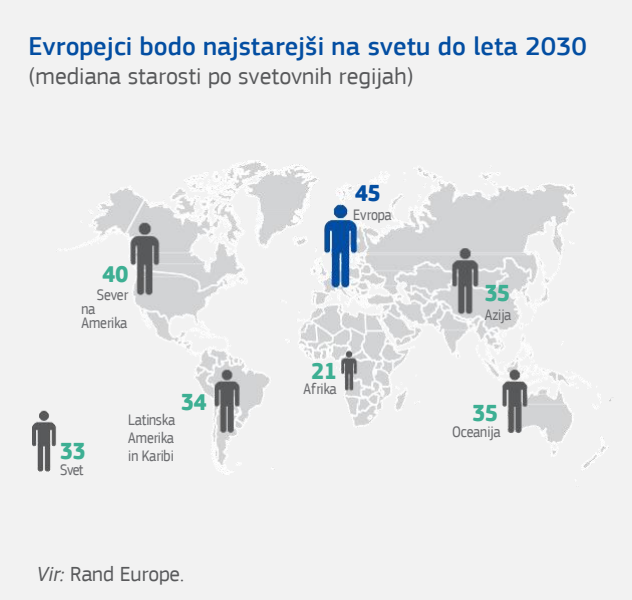
Vir: New Energy Global Innovation Index (NEX).

Podnebne spremembe prav tako prinašajo izzive in tveganja za socialno enakost, ki jih je treba obravnavati, da se zagotovi pravičen prehod za delavce in državljane, zlasti za premogovniške in ogljično intenzivne regije. Prehod bo imel svetovne gospodarske, socialne in geopolitične učinke, ki vplivajo na partnerstva in zunanjo politiko EU.

Poleg podnebnih sprememb in energije izčrpavanje naravnih virov, ki presega omejitve našega planeta, povzroča razvrednotenje okolja, kar ogroža našo sposobnost zadovoljevanja potreb prihodnjih generacij. Ta prekomerna uporaba naravnih virov ogroža tudi naše gospodarstvo, ki je odvisno od uvoza surovin. Za reševanje podnebnih in okoljskih izzivov moramo prav tako preiti na krožno gospodarstvo, zaščititi ekosisteme in biotsko raznovrstnost, poskrbeti, da bo naš prehranski sistem trajnosten, in omejiti krčenje gozdov.

Demografija in družba

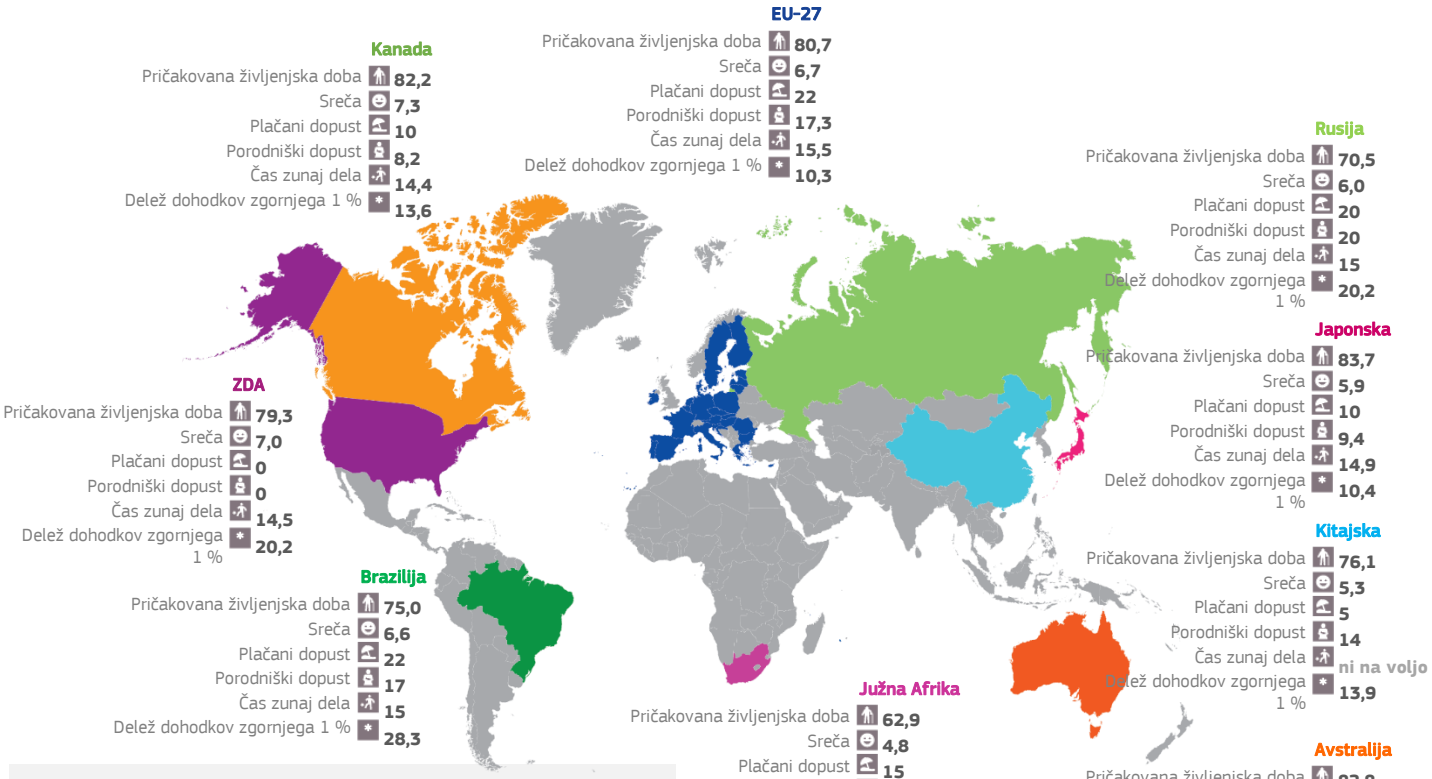
Učinki demografskih sprememb bodo glavni vzrok za nekatere najbolj predvidljive izzive, s katerimi se bodo Unija in države članice soočale v srednjeročni prihodnosti. Po zaslugi visoke kakovosti življenja in splošne blaginje se pričakovana življenjska doba Evropejcev in Evropejk še naprej podaljšuje. Do leta 2030 bo Evropa postala prva celina z mediano starosti okoli 45 let. Čeprav je daljša pričakovana življenjska doba sama po sebi zelo pozitiven premik, pa tudi obremenjuje sisteme zdravstvenega in socialnega varstva, sproža povsem nova vprašanja v smislu medgeneracijske pravičnosti in bo trajno vplivala na našo družbo kot celoto.

Hkrati bo splošna nižja stopnja rodnosti verjetno povzročila upad prebivalstva EU do leta 2050. Medtem ko prebivalstvo EU danes predstavlja 6,7 % svetovnega prebivalstva, bo ta delež leta 2030 znašal 6,1 %, leta 2050 pa 5,4 %. Močna rast prebivalstva v drugih delih sveta, različni standardi blaginje in vpliv podnebnih sprememb ter konfliktov bodo verjetno še dodatno povečali migracijske pritiske iz Afrike in drugod.

Evropa je glede kakovosti življenja vodilna v svetu

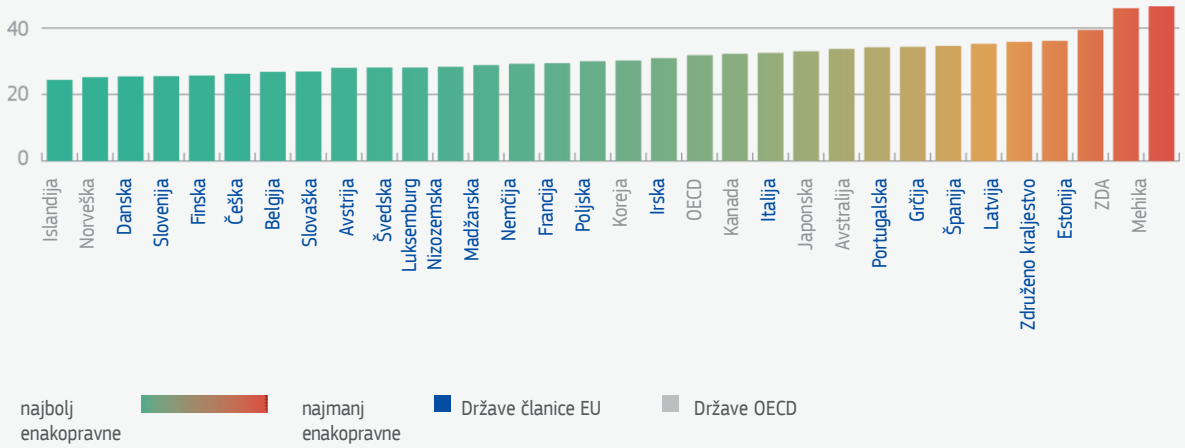
Podatki za leto 2016 ali najnovejši razpoložljivi podatki

- Povprečna pričakovana življenjska doba ob rojstvu, v letih
- Indeks (10 najsrečnejših)
- Najmanjše število dni plačanega letnega dopusta
- V celoti plačan porodniški dopust, v tednih
- Čas, namenjen za prosti čas in osebno nego na dan, v urah
- % nacionalnega dohodka zgornjega 1 %

Viri: OECD, ZN, Evropska komisija, World Income Database.

Evropa je domovina najbolj enakopravnih družb na svetu

Opomba: Ta graf prikazuje porazdelitev dohodkov posameznikov na podlagi Ginijevega koeficienta, pri čemer 0 predstavlja popolno enakost.

Vir: OECD, najnovejši razpoložljivi podatki.

Izboljšanje blaginje in zagotavljanje dostopa do visokokakovostnega, vključujočega izobraževanja, poklicnega preusposabljanja, socialne zaščite in javnih storitev so pereča vprašanja za Evropejce in Evropejke. Dostop do socialnih in cenovno dostopnih energijsko učinkovitih stanovanj je težaven. Približno 10 % gospodinjstev v EU porabi več kot 40 % svojega dohodka za stroške bivanja.

Razlike v blaginji med državami članicami se na splošno zmanjšujejo. Evropa je daleč pred vsemi celinami, ko gre za napredek pri zmanjševanju neenakosti.

Hkrati bi se razlike v blaginji v državah članicah lahko povečale, zlasti med urbanimi območji in podeželskimi, bolj oddaljenimi regijami. Čeprav pomeni izziv, bo modernizacija ustvarila priložnosti za hitrejši regionalni razvoj in ustvarjanje delovnih mest. Tehnologija in avtomatizacija bosta še naprej korenito preoblikovali naše načine dela, izdelave izdelkov in opravljanja storitev. Številni mladi Evropejci in Evropejke bodo opravljali poklice, ki danes ne obstajajo, večina zaposlenih pa bo morala na svoji poklicni poti zamenjati službo in pogosto obnavljati svoja znanja in spretnosti.

Vse bolj večpolen svet

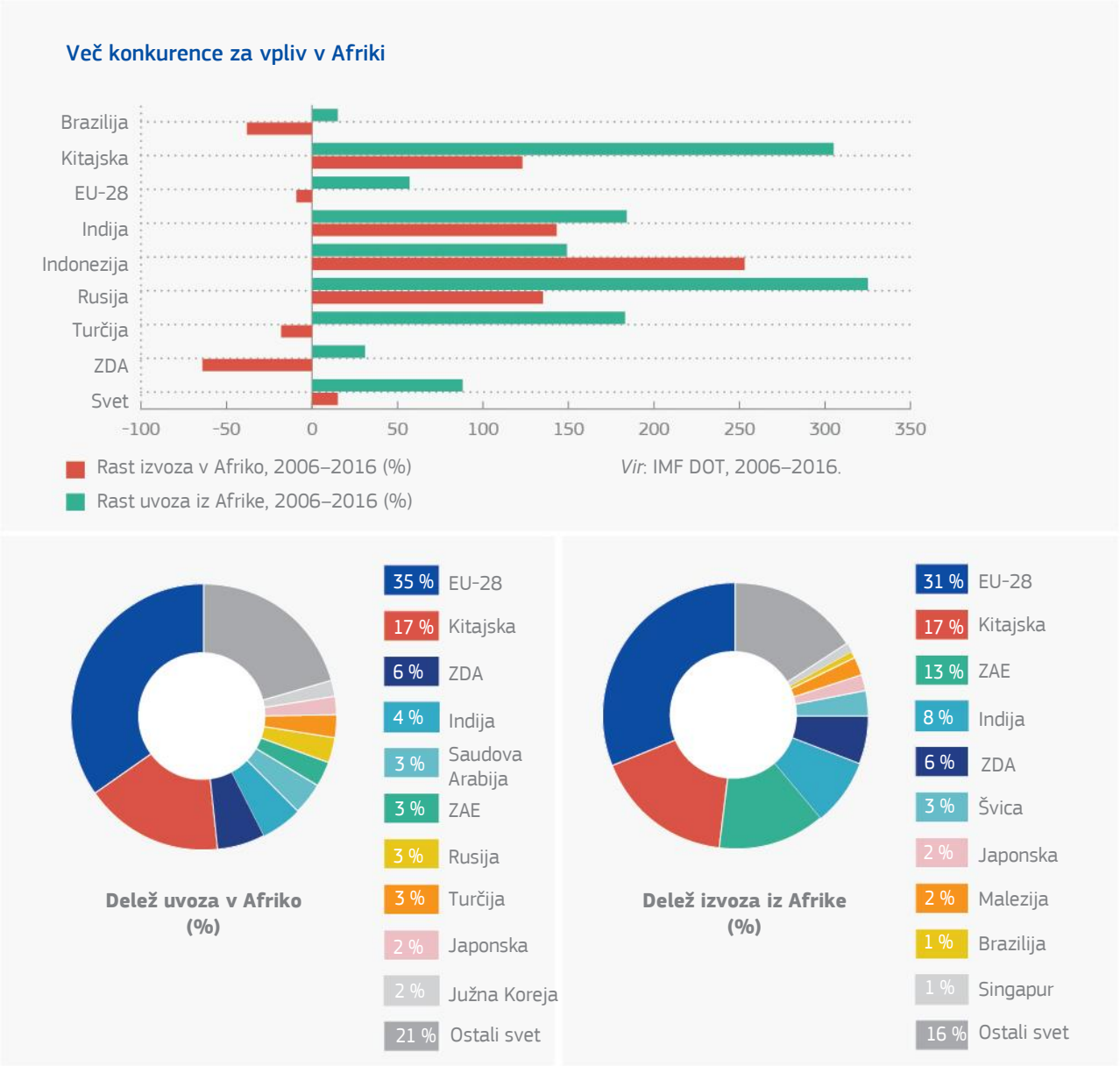
Evropa in ostali svet se soočata z vse bolj kompleksnim in nestanovitnim varnostnim okoljem. Nove sile si iščejo prostor na svetovnem odru, obstoječe pa se umikajo ali celo razdirajo mednarodni sistem, ki temelji na pravilih. Večstranski svetovni red, ki temelji na pravilih, je pod hudim pritiskom v času, ko je potreben bolj kot kadar koli.

V zadnjih letih se je **varnostno okolje** v Evropski uniji drastično spremenilo. Mir in varnost sta na preizkušnji, razlog za to pa so velikokrat nestabilne razmere v neposrednem sosedstvu EU in spreminjajoče se oblike groženj.

Zaradi širjenja digitalne tehnologije so hibridne grožnje in grožnje kritični infrastrukturi vse pogostejše. Povečuje se tveganje zlonamernih kibernetskih dejavnosti in usmerjenih dezinformacijskih kampanj, ki jih izvajajo tuji akterji, da bi vplivali na javno podporo ali spodkopali naše demokracije.

Nevarnost terorizma se v bližnji prihodnosti verjetno ne bo polegla. Več skupin doma in v tujini uporablja sodobne komunikacijske kanale za širjenje radikalnih ideologij, ki razdvajajo našo družbo in širijo nestabilnost po vsem svetu. Evropa bo morala odločno ukrepati tako v smislu preprečevanja terorizma kot na področju podpore njegovim žrtvam. Nedavni napadi na Šrilanki in v Christchurchu na Novi Zelandiji so izpostavili osrednjo vlogo interneta pri omogočanju terorističnih organizacij, da se radikalizirajo, novačijo somišljenike, olajšujejo in usmerjajo teroristične dejavnosti. Hitro odkrivanje in odstranjevanje terorističnih vsebin na spletu je ključnega pomena in se lahko učinkovito obravnava le na evropski in svetovni ravni, zato je Komisija prav v ta namen pripravila predloge.

Gospodarska konkurenčnost se povečuje tudi v sosedstvu EU, v Afriki in po vsem svetu. Ker so primarni viri vse redkejši, se bo konkurenca za te vire in zlasti sladko vodo ali hrano verjetno okrepila in povečala varnostne grožnje. Socialna in ekonomska nestabilnost po vsem svetu, ki ju povzroča nesposobnost ali nepripravljenost nacionalnih vlad za zagotavljanje osnovnih storitev ali socialne enakosti, dodatno podžigata nestabilnost in varnostne grožnje. V tem hitro spreminjajočem se globalnem okviru lahko zlasti Evropa in Afrika veliko pridobita s tesnejšimi gospodarskimi in političnimi vezmi. V času, ko se drugi svetovni akterji vse bolj osredotočajo na Afriko, Evropa z njo sodeluje na podlagi partnerstva enakih in bi si morala prizadevati za nadaljnje povečanje naložb in trgovine.

Hkrati pa geopolitična dinamika vse bolj poudarja vlogo Evropske unije kot zanesljive in stabilne partnerice ter spodbujevalke večstranskega reda. EU je imela na primer ključno vlogo pri sklenitvi in izvajanju jedrskega dogovora z Iranom za zagotovitev dolgoročne stabilnosti in blaginje v regiji. EU je zagovarjala mednarodni red, ki temelji na pravilih, s svojim odločnim odzivom na rusko priključitev Krima in destabilizacijo vzhodne Ukrajine. Prizadevala si je za stabilnost, mir in varnost v Sahelu, Libiji in Afganistanu. Podprla je vlogo Združenih narodov, zlasti z vodilno vlogo v mednarodnih pogovorih o podnebju, ki so privedli do Pariškega sporazuma in Agende Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030.

I.3 Priporočila glede politike za naslednjo strateško agendo

Komisija je marca 2017, pred 60. obletnico Rimskih pogodb, objavila Belo knjigo o prihodnosti Evrope[12]. V njej je opisanih pet možnih scenarijev za prihodnost EU s 27 državami članicami. To je bilo izhodišče za obsežno razpravo o prihodnosti Evrope, iz katere je mogoče zdaj črpati podlago za glavne prednostne naloge politike iz strateške agende 2019 2024. Komisija močno spodbuja udeležbo državljank in državljanov, razvija nove oblike dialogov in posvetovanj z njimi, povečuje prilagodljivost in interaktivnost razprav ter jih objavlja na spletu in dosega širše in bolj raznoliko občinstvo.

Prihodnost Evrope – razmisleki in scenariji za EU-27 do leta 2025
(iz Bele knjige Komisije o prihodnosti Evrope, marec 2017)

Scenarij 1: tako kot doslej. *Težave se obravnavajo, ko nastopijo, in ustrezno s tem se sprejema nova zakonodaja. Hitrost sprejemanja odločitev je pogojena s premagovanjem razlik v stališčih.*

Scenarij 2: Samo enotni trg. *Poudarek je na poglobitvi enotnega trga. EU-27 ne sodeluje več kot zdaj na področjih, kot so migracije, varnost in obramba.*

Scenarij 3: tisti, ki hočejo več, storijo več. *EU-27 deluje kot danes, tiste države članice, ki želijo na določenih področjih storiti več, pa pri tem sodelujejo. Ostale države se jim lahko pridružijo pozneje.*

Scenarij 4: storiti manj, a učinkoviteje. *EU-27 se osredotoča na omejeno število prednostnih nalog, pri katerih ukrepa hitro in ima močna orodja za izvajanje in izvrševanje.*

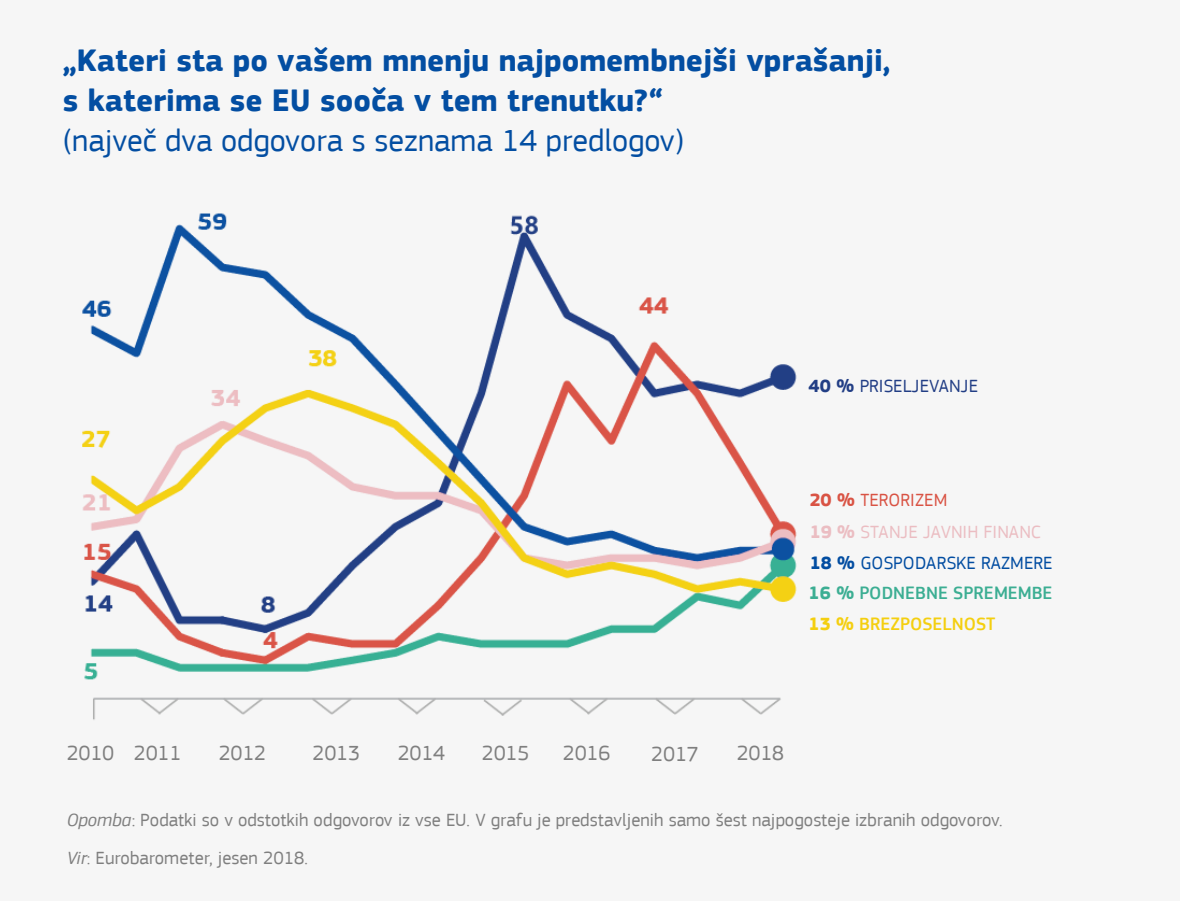
Scenarij 5: storiti veliko več skupaj. *Države članice se odločijo, da izzive lahko rešujejo le v okviru sedemindvajseterice in namenijo več pooblastil in virov za skupno odločanje na vseh področjih. Odločitve se sprejemajo hitreje in se tudi hitreje izvršujejo.*

Do danes je bilo organiziranih več kot 1 600 razprav v mestnih hišah, na univerzah in drugih krajih po vsej Uniji, ki so se jih je udeležile državljanke in državljani različnih narodnosti, starosti, veroizpovedi in političnih prepričanj. Več kot 80 000 ljudi se je odzvalo tudi na spletni vprašalnik o prihodnosti Evrope, ki je bil pripravljen v okviru okrogle mize 96 evropskih državljank in državljanov.

[12] Bela knjiga Evropske komisije o prihodnosti Evrope: Razmisleki in scenariji za EU-27 do leta 2025 (COM(2017) 2025 z dne 1. marca 2017). Beli knjigi je sledilo še šest razmislekov Komisije:

- Razmislek o socialni razsežnosti Evrope, 26. aprila 2017 (ki sta ga pripravila podpredsednik Valdis Dombrovskis in komisarka Marianne Thyssen);
- Razmislek o izkoriščanju globalizacije, 10. maja 2017 (ki sta ga pripravila prvi podpredsednik Frans Timmermans in podpredsednik Jyrki Katainen);
- Razmislek o poglobitvi ekonomske in monetarne unije, 31. maja 2017 (ki sta ga pripravila podpredsednik Valdis Dombrovskis in komisar Pierre Moscovici);
- Razmislek o prihodnosti evropske obrambe, 7. junija 2017 (ki sta ga predstavila visoka predstavnica/podpredsednica Federica Mogherini in podpredsednik Jyrki Katainen);
- Razmislek o prihodnosti financ EU, 28. junija 2018 (ki sta ga predstavila komisarja Günther Oettinger in Corina Crețu);
- Razmislek „Za trajnostno Evropo do leta 2030“, 30. 1. 2019 (ki sta ga pripravila prvi podpredsednik Frans Timmermans in podpredsednik Jyrki Katainen).

Javnomnenjske raziskave Eurobarometer potrjujejo, da so se **prednostna vprašanja državljank in državljanov v zadnjih letih spremenile glede na nove izzive in spremenjene svetovne razmere**.

Strateška agenda EU za obdobje 2019–2024 je prava priložnost za obravnavanje današnjih izzivov in priložnosti za Evropo, temeljiti pa mora na napredku, ki ga je Unija dosegla v zadnjih letih, in mnenjih državljank in državljanov ter ob upoštevanju rezultatov volitev v Evropski parlament. Zdaj EU potrebuje nove, ambiciozne, realistične in usmerjene cilje za naslednji politični cikel. Vse, kar počnemo, bi moralo pomagati usmeriti gospodarstvo, družbo in okolje Evrope na trajnostno pot. Da bi naša Unija postala enotnejša, močnejša in bolj demokratična v vse bolj negotovem svetu, bi se morali prihodnji ukrepi po mnenju Komisije osredotočiti na pet razsežnosti. Komisija je objavila tudi štiri sporočila o krepitvi naših pristojnosti odločanja na ključnih področjih politik[13].

Evropa, ki ščiti

Evropski projekt več kot sedem desetletij prinaša mir in blaginjo. Evropski način zagotavljanja miru in varnosti je skrbna kombinacija ciljnih civilnih in vojaških ukrepov: zaradi nje je Evropska unija edinstven akter v svetu na področju varnosti. Svetovni mir zahteva ukrepanje na svetovni ravni in EU kot najuspešnejši mirovni projekt v zgodovini

[13] Sporočila Komisije: „Močnejši svetovni akter: učinkovitejše odločanje na področju skupne zunanje in varnostne politike EU“, COM(2018) 647 z dne 12. septembra 2018; „Za učinkovitejše in bolj demokratično odločanje v davčni politiki EU“, COM(2019) 8 z dne 15. januarja 2019; „Učinkovitejše odločanje na področju socialne politike: opredelitev področij za okrepljen prehod na glasovanje s kvalificirano večino“, COM(2019) 186 z dne 16. aprila 2019; „Učinkovitejše in bolj demokratično odločanje v okviru energetske in podnebne politike EU“, COM(2019) 177 z dne 9. aprila 2019.

mora pri tem v celoti odigrati svojo vlogo. Kjer koli je mogoče, moramo pomagati preprečiti nasilne konflikte. Kadar to ni mogoče in kadar gre za vrednote in interese EU, moramo s celostnim pristopom ukrepati zgodaj in odločno.

Še naprej bi si morali prizadevati za vzpostavitev učinkovite in resnične **evropske varnostne unije**. Terorizem in varnost sta glavni skrbi državljank in državljanov EU. Glede na vse bolj čezmejno naravo groženj ima Unija pomembno vlogo pri krepitvi notranje varnosti. Evropske vire moramo uporabljati učinkoviteje z združevanjem prizadevanj za preprečevanje terorizma, organiziranega kriminala, kibernetske kriminalitete in hibridnih groženj ter boj proti njim. Varnost državljanov je mogoče izboljšati z interoperabilnimi informacijskimi sistemi in posodobljenim pravnim okvirom za sodelovanje, kot je boljši dostop do elektronskih dokazov.

Prav tako bi morali napredovati v smeri resnične **evropske obrambne unije**, ki bi nadgradila gradnike, postavljene v zadnjih letih, da bi sodelovanje na področju obrambe v EU bolj kot izjema postalo pravilo. EU bi se morala osredotočiti na področja, na katerih lahko sodelovanje prinese jasne koristi, kot so obrambna industrija in raziskave, kibernetska obramba, vojaška mobilnost, upravljanje hibridnih kriz, misije in operacije v tujini. To bo Evropi omogočilo, da prevzame dodatno odgovornost za lastno varnost, izboljša svojo strateško avtonomijo in s tem okrepi Severnoatlantsko zavezništvo.

Proaktivnejši moramo biti pri upravljanju **migracij.** To zahteva celovito ukrepanje na vseh ravneh in pravi EU-pristop, ki temelji na delitvi odgovornosti in solidarnosti med državami članicami. Dobro delujoč azilni sistem je tak, ki priznava skupne potrebe in obveznosti, da bi Evropa lahko uresničila svojo odgovornost do tistih, ki resnično potrebujejo zaščito, tiste brez pravice do prebivanja pa hitro vrnila. Učinkovita zaščita zunanjih meja EU pomeni popolnoma delujočo evropsko mejno in obalno stražo, ki bi morala svoj cilj 10 000 pripadnic in pripadnikov evropske mejne in obalne straže doseči čim prej, najpozneje pa do leta 2027. Evropa mora še naprej spodbujati močno potrebno politiko vključevanja na vseh ravneh, da se zagotovijo vključujoče in povezane družbe. Prav tako je upravljanje migracij tesno povezano z zagotavljanjem, da ohranimo velik dosežek, in sicer prosto gibanje znotraj schengenskega območja po zanesljivih in predvidljivih pravilih. Priznati moramo tudi, da je koherenten pristop k zakonitim migracijam vedno bolj bistven, in sicer z zakonitimi potmi, vključno s preselitvijo, s čimer bi se zmanjšala spodbuda za uporabo tihotapskih poti v Evropo. Sodelovanje s partnerskimi državami je bistvenega pomena za odpravljanje temeljnih vzrokov migracij, pomoč beguncem, obravnavanje tokov mešanih migracij, boj proti tihotapljenju in zagotavljanje, da vračanje in ponovni sprejem delujeta. Za nudenje učinkovite pomoči ljudem v matičnih državah je treba uskladiti človekoljubne, razvojne in politične instrumente, k čemur je bilo pozvano že v globalni strategiji EU[14], ki jo je pripravila visoka predstavnica in podpredsednica Komisije Federica Mogherini.

Konkurenčna Evropa

Osredotočiti se moramo na **raziskave in inovacije** o ekoloških, socialnih in gospodarskih prehodih ter povezane družbene izzive. Prav tako moramo znanstvene prednosti Evrope pretvoriti v vodilno vlogo na področju prebojnih in disruptivnih inovacij. To pomeni ukrepe na ravni EU z ambicioznimi cilji za vprašanja, s katerimi se srečujemo vsak dan, kot so razvoj znanj in spretnosti, boj proti raku, škodljive emisije ter razmere v oceanih, vključno s plastiko. EU, njene države članice in industrija bi se morale povezati za vlaganja v projekte

[14] „Skupna vizija, enotno ukrepanje: močnejša Evropa. Globalna strategija za zunanjo in varnostno politiko Evropske unije“, junij 2016.

ter finančne vire in znanja usmeriti v vrhunske raziskovalne in inovativne projekte, ki segajo od virov in inovacij do njihove uporabe. Komisija je predlagala, da se v okviru naslednjega proračuna EU za raziskave in inovacije nameni 100 milijard EUR. Skladi kohezijske politike EU bodo mobilizirali podobne zneske, da bi podprli inovacije v vseh evropskih regijah. Uporaba teh sredstev bi morala biti tesno usklajena z našo industrijsko politiko in reformami, opredeljenimi v okviru evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik.

Vlagati moramo v ključne evropske digitalne zmogljivosti, da bo Evropa lahko postala vodilna v svetu na področju digitalne preobrazbe. Sodelovati moramo, da bi **spodbudili razvoj umetne inteligence, ki bi bila ustvarjena v Evropi in osredotočena na ljudi**. To delo bi morala usmerjati strategija Komisije o umetni inteligenci[15] in usklajen načrt, pripravljen z državami članicami, za spodbujanje razvoja in uporabe umetne inteligence v Evropi. Potrebni so skupni ukrepi na štirih ključnih področjih: povečanje naložb, dajanje na voljo večje količine podatkov, spodbujanje nadarjenosti in zagotavljanje zaupanja. EU bi morala razviti in spodbujati na človeka osredotočene in etične pristope na področju tehnologij tako na ravni EU kot na mednarodni ravni. Boljše usklajevanje je bistveno, če želi Evropa postati vodilna na svetu na področju razvoja in uvajanja vrhunske, etične in varne umetne inteligence. To je treba dopolniti s prizadevanji za izdelavo evropskih vrhunskih superračunalnikov in strateških kibernetskih zmogljivosti.

Tehnološko in industrijsko prihodnost moramo pripraviti bolj strateško. **Sodobna industrijska politika** bo zagotovila potrebno infrastrukturo, spodbujala inovacije, olajšala sprejemanje novih tehnologij, spodbujala pametni regulativni ekosistem in podpirala industrijo na splošno. Temeljila bi na enotnem trgu in se osredotočala na strateške vrednostne verige[16], kot je proizvodnja trajnostnih baterij v Evropi. V njenem okviru bi morali biti pripravljeni na sprejem takojšnjih ukrepov, če bi notranji ali zunanji konkurenti izkrivljali enake konkurenčne pogoje. EU bi morala razviti nove instrumente za odpravljanje izkrivljajočih učinkov tujega državnega lastništva in podpore. Hkrati pravila EU o konkurenci ostajajo temelj poštene konkurence v korist potrošnikov, izbire in inovacij. Da bi upoštevali nov tehnološki razvoj, zlasti večjo odvisnost od dostopa do podatkov med industrijskimi sektorji, je pomembno, da ta pravila ostanejo ažurna[17].

Treba je nadgraditi, posodobiti in v celoti izvajati **enotni trg** v vseh pogledih ter odpraviti umetno razlikovanje med tradicionalnimi fizičnimi in digitalnimi trgi. Upoštevati moramo številne pozive Evropskega sveta, naj se enotni trg dokonča in poglobi, zlasti z lotevanjem zahtevnejših področij, kot so storitve, ki predstavljajo 70 % našega BDP (in pri katerih na področju produktivnosti zaostajamo za nekaterimi konkurenti). Poglobljen enotni trg s celovito razsežnostjo digitalnega gospodarstva, ki temelji na varstvu podatkov, bo podjetjem omogočil, da razširijo svoje dejavnosti in čezmejno trgujejo. Zaupanje potrošnikov bodo okrepila nova pravila o varstvu potrošnikov, primerna za digitalno dobo, boljša zaščita žvižgačev in učinkovitejše izvrševanje. Izvrševanje na področju konkurence je ključnega pomena za krepitev konkurenčnosti evropskih podjetij na svetovni ravni s spodbujanjem naložb in prizadevanji za izboljšanje njihovih poslovnih modelov. Posodobitev pravil o obdavčitvi dohodkov pravnih oseb in davku na dodano vrednost bo podjetjem omogočila, da izkoristijo vse možnosti enotnega trga.

[15] Sporočilo Komisije, Umetna inteligenca za Evropo, COM(2018) 237 final z dne 25. aprila 2018.

[16] EU Industrial Policy after Siemens-Alstom: finding a new balance between openness and protection (Industrijska politika EU po odločitvi Siemens-Alstom: najti novo ravnovesje med odprtostjo in zaščito), Evropsko središče za politično strategijo, 18. 3. 2019.

[17] Glej poročilo, ki ga je naročila komisarka za konkurenco Margrethe Vestager, „Competition policy for the digital era“ (Politika konkurence za digitalno dobo), 2019.

Še naprej moramo spodbujati rast in zagotavljati trajnostno blaginjo z nadaljnjo poglobitvijo **ekonomske in monetarne unije**[18] ter izboljšanjem strukturnih reform na nacionalni ravni. Z novimi članicami, ki se bodo verjetno pridružile euroobmočju v naslednjih petih letih, se bosta EU in euroobmočje postopoma povečevala, dokler celotno območje Unije ne bo postalo območje enotne valute, kot je predvideno. Zato bi morali še dodatno okrepiti bančni sistem in pospešiti integracijo naših kapitalskih trgov. Poglobljen in likviden evropski kapitalski trg bo spodbudil delitev tveganja z zasebnim sektorjem, okrepil konkurenčnost in odpornost Unije ter zagotovil močno oporo za mednarodno vlogo eura. Prav tako moramo doseči dodaten napredek na področju konvergence med gospodarskimi, fiskalnimi in socialnimi politikami držav članic. Poenostavitev Pakta za stabilnost in rast bi lahko izboljšala preglednost in skladnost, hkrati pa podprla postopen razvoj skupne fiskalne naravnanosti v euroobmočju[19]. Za dokončanje naše ekonomske in monetarne unije bi bil koristno orodje za stabilizacijo tudi evropski varni vrednostni papir, ki bi ga uvajali postopoma. V zvezi s tem bi bilo treba vzporedno poskrbeti za regulativno obravnavo izpostavljenosti do državnih vrednostnih papirjev.

V večletni finančni okvir EU moramo uvesti **proračunski instrument euroobmočja za konvergenco in konkurenčnost**, ki bo spodbujal reforme in naložbe, kot je predlagala Komisija in bilo potrjeno na vrhu držav euroobmočja decembra 2018. S časom in za dokončanje naše ekonomske in monetarne unije potrebujemo tudi stabilizacijsko funkcijo za nadaljnjo krepitev naše odpornosti.

Še naprej moramo podpirati preobrazbo **evropskega trga dela** in hkrati zagotavljati njegovo pravičnost. Delovne pogoje ter zdravje in varnost pri delu je treba še dodatno izboljšati. Mobilnost delovne sile mora biti pravična in dobro upravljana, obstoječa pravila pa je treba učinkovito izvajati. Državam članicam je treba pomagati pri prilagajanju njihovih sistemov izobraževanja in usposabljanja, da bi ljudem zagotovili prava znanja in spretnosti za današnji trg dela[20]. V starajoči se družbi in zaradi digitalizacije bo ključnega pomena zagotoviti ustrezno socialno zaščito za vse zaposlene ljudi, vlagati v vseživljenjsko učenje, usposabljanje in izpopolnjevanje delovne sile EU ter zagotoviti enake možnosti.

Zagotoviti moramo **sodoben in prožen regulativni okvir za mobilnost in promet**, zlasti za avtomatizirano in povezano mobilnost. Izboljšati bi morali povezljivost po Evropi z dokončanjem enotnega evropskega prometnega prostora. Evropa bi morala prevzeti vodilno vlogo pri oblikovanju novih mednarodnih standardov za varno, pametno, trajnostno, zavarovano in odporno mobilnost. Pravila EU morajo učinkovito varovati naše prometne sisteme pred nastajajočimi in razvijajočimi se grožnjami varni mobilnosti, kot so kibernetski napadi. Zmanjšati moramo vpliv naših prometnih sistemov na okolje in podnebje. To pomeni nujno uvajanje alternativnih goriv ter dodatno izboljšanje standardov za vozila glede emisij CO_2, onesnaževal in hrupa. Sprejeti bi morali tudi resnično krožno gospodarstvo ter se lotiti socialnega učinka prehoda na čistejši in bolj avtomatiziran promet.

[18] Nadaljevanje poti iz poročila petih predsednikov z naslovom „Dokončanje evropske ekonomske in monetarne unije“, objavljenega junija 2015.

[19] Predsednik Juncker je Evropski fiskalni odbor januarja 2019 pozval, naj do konca julija 2019 oceni sedanja fiskalna pravila EU s posebnim poudarkom na tem, kako bi jih lahko dodatno poenostavili.

[20] Sporočilo Komisije, Krepitev evropske identitete s pomočjo izobraževanja in kulture, Prispevek Evropske komisije k srečanju voditeljev v Göteborgu, 17. novembra 2017, COM(2017) 673 final z dne 14. novembra 2017.

Pravična Evropa

Še naprej moramo **uresničevati evropski steber socialnih pravic**, ki so ga novembra 2017 skupaj razglasili Parlament, Svet in Komisija. Obravnavati moramo neenakosti in socialne izzive med regijami in državami članicami ter na različnih področjih gospodarstva. Neenakosti so pogosto vzrok za občutek pomanjkanja priložnosti. Ne bi se smeli osredotočati samo na ustvarjanje več delovnih mest, temveč na zagotavljanje več kakovostnih delovnih mest in dostopa do socialne zaščite, pa tudi na zagotavljanje enakega dostopa do visokokakovostnega izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja. Razmisliti bi bilo treba tudi o drugih zamislih, na primer o postopni vzpostavitvi skupne pozavarovane sheme za brezposelnost.

Prav tako moramo sodelovati z državami članicami, da bi dosegli **socialno vključenost in enakost**, med drugim z obravnavanjem regionalnih razlik, potreb manjšin, vprašanj, povezanih s spolom, in izziva staranja prebivalstva. Ugotovljeno je bilo, da so neenakosti, tako socialne kot teritorialne, plodna tla za vse večji občutek nepravičnosti. Evropske institucije bi morale voditi z zgledom, zlasti glede vprašanj, povezanih s spolom, in si prizadevati za enake možnosti za vse.

Odločno je treba ohranjati in spodbujati skupne vrednote ter medsebojno zaupanje, ki so temelj Evropske unije. To usmerja naše politike in spodbuja občutek pripadnosti, ki temelji na naši skupni kulturi. To je zlasti pomembno za **pravno državo**, pogoj za demokracijo in temeljne pravice, ter za nemoteno delovanje našega notranjega trga in sodelovanje na področju pravosodja in notranjih zadev. Še naprej moramo krepiti našo skupno zmogljivost za zaščito in spoštovanje pravne države. To je treba doseči z vzpostavitvijo kulture pravne države po vsej EU, pri čemer se je treba zavezati k učinkovitemu reševanju problemov in izboljšati instrumente za ta namen.

Zaščititi moramo naše **temeljne pravice** v digitalnem svetu. Nove tehnologije ne pomenijo in ne smejo pomeniti novih vrednot. EU bi morala svojo vodilno vlogo na področju varstva podatkov in zasebnosti razširiti kot edinstveno prednost za model podatkovnega gospodarstva, ki temelji na vrednotah. Trden regulativni okvir bi moral proaktivno obravnavati etična in pravna vprašanja, ki spremljajo umetno inteligenco. Za digitalno preobrazbo so potrebni tudi visoki standardi na področju kibernetske varnosti in varstva potrošnikov.

Potrebujemo pravično in sodobno **davčno politiko**, prilagojeno izzivom digitalnega gospodarstva, ki zagotavlja enake konkurenčne pogoje za spletne velikane, spletne trgovske platforme in lokalna podjetja. Boj proti davčnim utajam, goljufijam in izogibanju davkom bo zahteval tesnejše sodelovanje na mednarodni ravni in med nacionalnimi davčnimi organi.

Z digitalno preobrazbo zdravstvenih sistemov moramo **podpreti visokokakovostno, cenovno dostopno in dostopno zdravstvo**. Pravila EU o farmacevtskih izdelkih bi morala biti v koraku z znanstvenim razvojem, ukrepati proti protimikrobni odpornosti, obravnavati pomanjkanje zdravil ter izboljšati razpoložljivost, cenovno dostopnost in dostop do zdravljenj. EU bi morala podpirati države članice pri njihovih prizadevanjih za učinkovitost, dostopnost in odpornost njihovih zdravstvenih sistemov, tudi prek njihove digitalne preobrazbe. Obravnavati je treba tudi problem območij pomanjkanja zdravstvenih storitev v več regijah EU, kjer število visoko usposobljenih zdravstvenih delavcev upada. Tam je dostop do osnovnih zdravstvenih storitev ogrožen.

Podpirati moramo dostop do **kakovostnih, energetsko učinkovitih in dostopnih stanovanj** za vse v Evropi ter podpirati države članice pri zagotavljanju delujočih stanovanjskih trgov in ustreznih socialnih stanovanj.

Trajnostna Evropa

Posebno pozornost moramo nameniti izvajanju vseh naših ciljev glede trajnosti, tako v EU kot po svetu, v skladu z **agendo za trajnostni razvoj do leta 2030**, ki so jo sprejeli Združeni narodi. Da bi dosegli te cilje, moramo modernizirati svoje gospodarstvo, da bomo sprejeli trajnostne načine proizvodnje in porabe, odpravili neravnovesje v sistemu preskrbe s hrano in zagotovili trajnost naše mobilnosti, načina proizvodnje in uporabe energije ter gradnje stavb. To moramo storiti na socialno pravičen način, da pri prehodu nihče ne bo zapostavljen. Prav tako moramo izobraževanje, znanost, naše financiranje, obdavčenje, trgovino in upravljanje usmeriti v doseganje ciljev trajnostnega razvoja.

Okrepiti moramo prizadevanja za boj proti **podnebnim spremembam in za zaustavitev propadanja okolja**, ki ogroža biotsko raznovrstnost, tako na kopnem kot v oceanih. Doseči moramo cilje na področju podnebja in energetike do leta 2030 in uresničiti našo ambiciozno dolgoročno strategijo za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Da bi pripomogla k doseganju tega cilja, je Komisija 25 % prihodnjega večletnega finančnega okvira namenila za naložbe v podnebne ukrepe. Treba je zaustaviti in preusmeriti trend izgube biotske raznovrstnosti ter bolje predvidevati in zmanjševati tveganja za nesreče in bolezni, povezane s podnebjem, tudi prek na novo ustanovljenega mehanizma rescEU za civilno zaščito. Posodobljena skupna kmetijska politika bi morala podpirati ta celostni pristop k trajnosti.

Preiti moramo na **krožno gospodarstvo**, ki je bolj gospodarno z viri, in sicer s spodbujanjem zelene rasti, biogospodarstva in trajnostnih inovacij. Okrepiti bi morali prizadevanja za spodbujanje odgovornega ravnanja podjetij, trajnostnih izbir potrošnikov in zasebnega financiranja iz različnih virov. V novem akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo bi se lahko osredotočili na trajnostno rabo virov, zlasti v sektorjih z intenzivno porabo virov in z velikim vplivom, da bi se Evropa usmerila v trajnost. S tem bi se odzvali na pričakovanja državljanov glede varne, zdrave in cenovno dostopne hrane[21]. Ambiciozna strategija za nič onesnaževanja bi spodbudila inovacije na področju čistejših alternativ in nadomestkov, ki bi prispevale k čistemu zraku, tlom in oceanom za sedanje in prihodnje generacije.

Povečati moramo potencial **energetske unije**, in sicer z obravnavanjem glavnih preostalih izzivov, vključno z varnostjo oskrbe z energijo, stroški energije za gospodinjstva in podjetja ter vplivom na podnebne spremembe. EU je že vzpostavila najnaprednejši zakonodajni okvir za čisto energijo in bi se morala zdaj osredotočiti na njegovo izvajanje. Še naprej si moramo prizadevati za diverzifikacijo oskrbe z energijo in medsebojno povezovanje nacionalnih energetskih omrežij ter spodbujati prehod na trajnostne energetske vire in energetsko učinkovitost. Obdavčitev energije lahko podpre prehod na čisto energijo ter prispeva k trajnostni in socialno pravični rasti.

Vplivna Evropa

V vedno bolj razdrobljenem in večpolnem svetu bo morala EU okrepiti svoj položaj, da bo zagotovila blaginjo, varnost in vrednote. Za to bodo potrebna skupna prizadevanja:

[21] Z nedavno sprejeto direktivo o nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano (Direktiva (EU) 2019/633 z dne 17. aprila 2019) je EU sprejela konkretne ukrepe za podporo dohodkov in s tem trajnosti kmetov v EU.

posamezne države članice tega ne morejo storiti same. Samo EU kot celota lahko oblikuje svetovne dogodke in zagotavlja, da Evropejci standarde določamo in ne samo izpolnjujemo. Samo z združenimi močmi bomo ohranili evropski način življenja v hudi svetovni konkurenci in branili naše vrednote po vsem svetu.

Kot je poudarjeno v globalni strategiji iz junija 2016, mora Evropa prevzeti vodilno vlogo v svetu z dosledno in močno podporo **večstranski, na pravilih temelječi svetovni ureditvi, v središču katere so Združeni narodi**. EU bi morala spodbujati globalno upravljanje na podlagi temeljnih vrednot človekovih pravic, pravne države, trajnostnega razvoja, multilateralizma in spoštovanja mednarodnega humanitarnega prava.

Pomembno gospodarsko moč EU bi morali bolj odločno uporabiti za spodbujanje naših globalnih interesov. Agenda za odprto in pravično trgovino ustvarja priložnosti za evropske državljane in podjetja, hkrati pa zagotavlja enake konkurenčne pogoje doma in v tujini. Prednost bi morali dati ohranitvi **večstranskega trgovinskega sistema, ki temelji na Svetovni trgovinski organizaciji (STO)** in ki bi ga bilo treba reformirati, da bo upošteval nove razmere v svetovni trgovini, ter okrepiti sodelovanje z glavnimi mednarodnimi trgovinskimi partnerji.

EU bi morala izkoristiti svojo gospodarsko moč, da poveča zmogljivost na področju sankcij, tako da izboljša učinkovitost svojih ukrepov in se bolje pripravi na odzivanje na ekstrateritorialne učinke enostranskih sankcij s strani tretjih držav. **Okrepljena mednarodna vloga eura** bi povečala ekonomsko in monetarno suverenost Evrope, znižala stroške in tveganja mednarodnega trgovanja ter prispevala k večji finančni stabilnosti.

EU bi morala prednostno razvijati tudi trdne odnose z bližnjimi sosedami, ki temeljijo na jasnem ravnotežju med pravicami in obveznostmi. To vključuje **podporo preoblikovanju Zahodnega Balkana z verodostojno širitveno politiko**, v okviru katere se mora EU držati svojih zavez. Prispevati moramo tudi k stabilizaciji **naših vzhodnih in južnih sosed** ter se pri tem spoprijeti s skupnimi izzivi. EU bi morala okrepiti svoje vezi in sodelovanje z Afriko, da bi se obe celini gospodarsko in politično zbližali ter obravnavali skupne interese in izzive. V celoti je treba izvajati **zavezništvo Afrike in Evropske unije za trajnostne naložbe in delovna mesta** iz septembra 2018, da bi zagotovili nove priložnosti s povečano trgovino, ciljno usmerjenimi naložbami, tudi na področju izobraževanja ter ustreznih znanj in spretnosti, ter da bi se tako oblikovalo močno partnerstvo za mednarodno ureditev, ki temelji na pravilih in vrednotah.

Del II: Edinstven komunikacijski izziv za Evropo: kako učinkovito komunicirati po vsej celini v času vse večje razdrobljenosti in dezinformacij

V vedno bolj polariziranem in nestabilnem svetu bo Evropa moč za premagovanje izzivov, s katerimi se sooča, črpala iz enotnosti in skupnih vrednot. Samo skupaj se lahko učinkovito odzovemo na pričakovanja državljanov glede Unije, ki varuje in opolnomoča. Vendar pa samo to ne zadostuje. Da bi Evropa lahko cvetela, mora biti zgrajena z dejavnimi in trajnimi prizadevanji vseh, za katere je zgrajena. To zahteva stalno, pošteno in pregledno komuniciranje o tem, kaj EU je, kaj počne, za katere vrednote se zavzema in kako se sprejemajo odločitve.

Komuniciranje o EU je skupna odgovornost evropskih institucij in držav članic na vseh ravneh – nacionalni, regionalni in lokalni. Zato ga ni mogoče jemati zlahka ali mimogrede. V bistvu je pomembno to, da se državljanom omogočita ozaveščena izbira in polno sodelovanje v evropski demokraciji. Zato je treba o Evropi komunicirati v jeziku, ki ga državljani razumejo. Večjezična komunikacija je zaščitni znak EU in njene kulturne raznolikosti.

Ko bodo Evropejke in Evropejci med 23. in 26. majem 2019 odšli na volišča, jih ne bi smeli usmerjati samo politični manifesti, ampak bi morali imeti možnost, da se oprejo tudi na dokaze in dejstva. Vendar v današnjem medijskem in informacijskem okolju, ki je vse bolj razdrobljeno in polarizirano ter v katerem imajo družbeni mediji vse pomembnejšo vlogo, to ni vedno tako enostavno. V digitalni dobi je informacije lažje najti in jih tudi lažje ustvarjati kot kdaj koli prej. To prinaša ogromen potencial za razširitev in poglobitev razprave po vsej Uniji, hkrati pa povzroča tudi tveganja in povečuje potrebo po zagotavljanju, da razprava temelji na zanesljivih in točnih informacijah. Institucije EU in države članice morajo združiti moči in zagotoviti, da se bo to zgodilo.

Institucije EU in zlasti Junckerjeva Komisija so si v okviru svojega mandata prizadevale za bolj politično in hkrati bolj strateško komuniciranje. V tem oddelku predstavljamo nekaj pridobljenih izkušenj.

II.1 Komuniciranje o EU je skupna odgovornost

Evropska unija je predvsem unija ljudi in vrednot – z edinstvenim sistemom demokracije, ki dopolnjuje nacionalne, regionalne in lokalne demokratične sisteme vseh držav članic, sočinkuje z njimi ter neposredno sodeluje z državljani in civilno družbo. Vsi, ki so udeleženi v prihodnosti Evrope, imajo svojo vlogo pri pojasnjevanju, kaj pomeni biti del te Unije, in pri razlaganju koristi ali posledic njenih politik in izbir.

To prav tako zahteva več iskrenosti pri priznavanju **skupne odgovornosti vseh, ki sodelujejo pri oblikovanju politik in odločanju**, ko z državljani komunicirajo o EU. Čas je, da za sabo pustimo težnje po nacionalizaciji uspehov in evropeizaciji polomij ter namesto tega bolje pojasnimo naše skupne odločitve in politike. Noben sistem ne more preživeti, če so njegovi najglasnejši kritiki tisti, ki so soodgovorni za njegovo zasnovo. Nacionalistično-populistične zgodbe temeljijo na lažni delitvi, ki nacionalno predstavlja kot nasprotje evropskemu. Institucije EU in države članice se morajo na to odzvati kot eno, z močnim nasprotnim diskurzom, ki pojasnjuje temeljno vlogo in prednosti EU.

Če želimo, da državljani zaupajo v Evropo, je treba obravnavati njihove legitimne pomisleke in pričakovanja. Evropejci in Evropejke pogosto menijo, da niso dovolj obveščeni o delu

EU[22]. Da bi se to spremenilo, moramo z našim komuniciranjem pojasniti, kako EU vpliva na življenja ljudi, ter oblikovati in spodbujati boljše razumevanje, kako EU deluje in katera vprašanja sodijo v njeno pristojnost.

- Komunikacija mora biti v oblikovanje politik **vključena** že od samega začetka in ne kot postranska zadeva ali sredstvo za „olepšanje“ politike.
- Komunikacija mora biti **dvosmerni pogovor** – najprej je treba **poslušati**, nato pa **odgovarjati**.
- Temeljiti mora na **dejstvih** (in hkrati na podlagi **podatkov nagovarjati čustva**) ter biti **prilagojena ciljnemu občinstvu**, v **jasnem jeziku**.
- Komunikacija bi morala izhajati iz naših skupnih vrednot in se nato osredotočiti na to, kakšni so **konkretni rezultati politik EU za ljudi tam, kjer živijo**, in podpirati **oblikovanje skupnosti**[23]**.**
- **Dobro oblikovanje politike zahteva dobro večjezično komuniciranje, ki ga je treba razumeti in obvladati**.

Svoboda in pluralnost medijev sta in morata ostati temelj Unije, kot je določeno v členu 11 Listine o temeljnih pravicah. Za komuniciranje o tem, kaj počne Unija, so nepogrešljivi partnerji tradicionalni mediji, kar vključuje zlasti tiskovne predstavnike v Bruslju, pa tudi regionalne in lokalne medije. Na dnevni opoldanski novinarski konferenci Komisije ima več kot 1 000 akreditiranih novinarjev in predstavnikov medijev iz skoraj 60 držav po vsem svetu možnost, da postavljajo vprašanja o politikah in odločanju EU. Skupaj z drugimi novinarskimi konferencami, povezanimi z EU, je namenjena temu, da novinarjem pomaga umestiti razprave EU v okvir nacionalnih razprav v državah članicah. Javnost tradicionalnim medijem bolj zaupa kot neodvisnemu viru novic in analiz EU v primerjavi z družbenimi[24]. Vendar se edinstveni vidik, ki ga ponujajo mediji iz Bruslja, pogosto zasenči ali zapostavi zaradi zgodb, ki se gledajo pretežno z nacionalnega vidika. Nenehna podpora specializiranim novinarjem in medijem, ki so resnično evropsko usmerjeni, bo skupaj z bolj evropskim političnim diskurzom nacionalnih voditeljev še naprej bistvena za oblikovanje resničnega „evropskega javnega prostora“ za strokovne razprave.

Vendar komuniciranje o Evropi ni naloga za posamezno institucijo ali posameznika. Institucije EU morajo o EU komunicirati ob polnem poznavanju svojih dolžnosti, da svoje delo v celoti pregledno pojasnijo in upravičijo. Hkrati ne morejo in ne bi smele same nositi odgovornosti za zagovarjanje Unije. Komisija ima sicer posebno vlogo kot varuhinja Pogodb in pobudnica zakonodaje EU, vendar pri komuniciranju s svojimi državljani nima enakega

[22] Standardna raziskava Eurobarometer 88, november 2017.
[23] Kot je priporočeno v poročilu iz leta 2017 z naslovom „Reaching out to EU Citizens: A new opportunity“, Luc Van den Brande, posebni svetovalec predsednika Junckerja za ozaveščanje državljanov.
[24] Zaupanje javnosti v tradicionalne medije (radiodifuzijo in tisk) se je leta 2017 povečalo, zaupanje v internet in družbena omrežja pa se je zmanjšalo. Tradicionalni mediji so najbolj zaupanja vreden vir novic: radio (70 %), televizija (66 %), tiskani časopisi in revije (63 %)). Vendar manj kot polovica (47 %) verjame spletnim časopisom in revijam, nižje stopnje zaupanja pa so zabeležila tudi spletišča, ki gostijo video posnetke, in podcasti (27 %) ter spletna družbena omrežja in aplikacije za pošiljanje sporočil (26 %); raziskava Flash Eurobarometer 464, februar 2018.

dosega ali bližine kot nacionalne ali regionalne vlade. Prav tako ne more premostiti informacijskih vrzeli. Zato je pri komuniciranju o politikah EU ključno sodelovanje drugih institucij EU in držav članic na vseh ravneh.

Kakor je določeno v Pogodbah, bi bilo treba odločitve EU sprejemati čim bolj javno in v kar najtesnejši povezavi z državljani[25]. Čeprav je bil dosežen velik napredek, sta nadaljnja odgovornost in jasnost pri odločanju bistveni za zagotovitev večje skupne odgovornosti za izid političnih procesov. To bi tudi pomagalo preprečiti trdovraten „mit o krizi“ in težnjo po osredotočanju komunikacije predvsem na vprašanja, o katerih ni soglasja. Prepiri in razprave med voditelji, vladami, institucijami in ljudmi o politikah EU niso znak konflikta, temveč znak zdrave in živahne demokratične udeležbe. **Nenehna potreba po doseganju uravnoteženih in trajnostnih kompromisov je neločljivo povezana z obliko upravljanja, ki so jo Evropejci in Evropejke izbrali zase.** Pomembno je, da to poudarjajo vsi, ki sodelujejo pri odločanju.

Obstaja veliko uspešnih primerov, ko institucije EU in države članice sodelujejo, da pokažejo evropsko enotnost na svetovnem prizorišču. Leta 2015 je bila na primer v sporočilu o evropskem letu za razvoj poudarjena zavezanost Unije ciljem trajnostnega razvoja Združenih narodov; v tem primeru so sodelovale vse institucije EU in skupnost nevladnih razvojnih organizacij. Dodatno je treba izboljšati komuniciranje in ozaveščanje javnosti v tretjih državah za spodbujanje strateških interesov EU.

Sporazum o prosti trgovini EU z Japonsko je bil še en primer enotnega pristopa, ko so Komisija, Svet in nacionalne vlade jasno obveščali o koristih sporazuma. Ta Komisija se je namerno odločila, da objavi in poskrbi za preglednost vseh pogajalskih mandatov in dokumentov, pri čemer se je opirala na izkušnje, pridobljene v prejšnjih pogajanjih, ki so bile pogosto tarča hudih kritik prav zaradi pomanjkanja preglednosti.

Podobno je pri obveščanju Komisije v zvezi z izstopom Združenega kraljestva iz Evropske unije 27 držav članic ponavljalo eno jasno in enostavno sporočilo enotnosti, pogajanja o izstopu pa so bila izvedena s stopnjo odprtosti in preglednosti, kot ji še nismo bili priča. To, da je obveščanje o izstopu Združenega kraljestva v veliki meri potekalo prek posebne projektne skupine Komisije, je pomenilo tudi, da brexit ni imel priložnosti zasenčiti ali ogroziti pozitivne agende Evropske unije.

[25] Člen 1 Pogodbe o Evropski uniji.

Srečanja na vrhu in srečanja na visoki ravni s tretjimi državami institucijam EU in državam članicam omogočajo, da opredelijo pomembno vlogo Unije kot sprožiteljice pozitivnih sprememb doma in v tujini. Temelj tega pristopa je preglednost, in sicer z objavo pogajalskih dokumentov na drugih področjih politike. To se je pokazalo pri odločilni vlogi, ki jo je imela EU pri sklenitvi sporazuma o podnebnih spremembah v Parizu decembra 2015. Pregleden pristop je pomagal zagotoviti enotnost med državami članicami ter državljane obveščal in jih vključil v celoten postopek.

Številni tovrstni primeri kažejo na pomen skupnega in usklajenega komuniciranja. Vendar se moramo veliko naučiti tudi iz primerov, v katerih naše komuniciranje ni bilo na pričakovani ravni. Prizadevanja EU na področju komuniciranja pogosto izničijo pretirane obljube, ki jim ne sledijo zadovoljivi rezultati. To je najbolj opazno, če pogledamo, kolikokrat so se voditelji EU v sklepih Evropskega sveta zavezali, da bodo dokončali enotni digitalni trg ali bančno unijo. Nasprotno je EU pogosto kriva pretirane skromnosti, kadar doseženi rezultati presegajo pričakovanja. Zgovoren primer je poročanje o migracijah. Tudi če se izraz „migracijska kriza v Evropi“ še vedno zelo pogosto pojavlja v javni in politični razpravi, so prihodi v EU padli nazaj na raven pred krizo.

Institucionalno komuniciranje EU prav tako pogosto ovira njena nezmožnost, da bi konkurirala prepričljivim nacionalnim glasovom ali spletnim platformam. Institucije EU so se pri reformi zakonodaje EU o avtorskih pravicah v zadnjih tednih pred odločilnim glasovanjem v Evropskem parlamentu srečale z močnim lobiranjem in komunikacijskimi kampanjami, ki so bile usmerjene proti predlagani reformi. Pomanjkanje enako močnega odziva na strani EU je pomenilo, da javnost ni v zadostni meri poznala namenov in razlogov za reformo, čeprav je bila reforma na koncu v Evropskem parlamentu potrjena z jasno večino.

Da bi odpravili take trende in pomanjkljivosti, je potrebnega več skupnega komuniciranja na nacionalni ravni. Voditelji EU bi morali zlasti bolje sodelovati pri komuniciranju o rezultatih pogajanj in vrhov, ko nagovarjajo nacionalno občinstvo.

Obstaja še veliko več možnosti za skupno komuniciranje, ki bi jih morale institucije EU in države članice izkoristiti v celotnem ciklu odločanja.

Vsi ti primeri kažejo na potrebo po večjem usklajevanju prizadevanj pri komuniciranju o EU na evropski, nacionalni, lokalni in regionalni ravni. Sodelovanje med institucijami EU na področju komuniciranja je dobro razvito, zlasti med Komisijo in Evropskim parlamentom. S podpisom skupne izjave decembra 2017 sta se oddelka za komuniciranje obeh institucij dogovorila o skupnem delu in delitvi virov med pripravami na evropske volitve, kjer je v središču kampanja https://www.tokratgremvolit.eu/. To počneta ob priznavanju skupne odgovornosti za **spodbujanje in opolnomočenje državljanov, da sprejmejo ozaveščene odločitve o prihodnosti Evrope**.

Ta pragmatični pristop je vzpostavil novo kulturo sodelovanja, ki je namenjena premostitvi institucionalnega rivalstva za spodbujanje prednosti EU za državljane, pod oznako EU. Podobno so institucije EU ob 60. obletnici Rimske pogodbe uporabljale skupno, evropsko vizualno komunikacijo, namesto da bi vsaka oblikovala svojo.

Po prihajajočih volitvah bi morala Parlament in Komisija okrepiti sodelovanje med pisarnami Parlamenta za stike in predstavništvi Komisije v državah članicah. Spodbujati morata nadaljnje sinergije v potekajočem komuniciranju in kombinirati svoje dejavnosti ozaveščanja. Vključiti bi bilo treba tudi nevladne organizacije, socialne partnerje, informacijske centre Europe Direct ter druga omrežja in akademske kroge. Predstavništva Komisije in pisarne Parlamenta za stike skrbijo za veliko močnejšo prisotnost in blagovno znamko EU s skupnimi prostori v „**evropskih hišah**“ po vsej Uniji ter s centri „**Doživi Evropo**“, ki že delujejo v več državah članicah. Tako je na primer že več kot 70 000 ljudi obiskalo nedavno odprt center za obiskovalce „Doživi Evropo“ v Helsinkih.

Center za stike Europe Direct

Evropska enotna telefonska številka za vprašanja državljanov EU. Center za stike odgovarja po telefonu/e-pošti v katerem koli od 24 uradnih jezikov EU. Center za stike Europe Direct v številkah:

- **109 000** vprašanj v letu 2018
- **27 000** vprašanj od januarja do marca 2019
- **85 %** zadovoljnih strank

Brezplačna telefonska številka iz EU: +800 6 7 8 9 10 11.
Na spletu: https://europa.eu/european-union/contact_sl

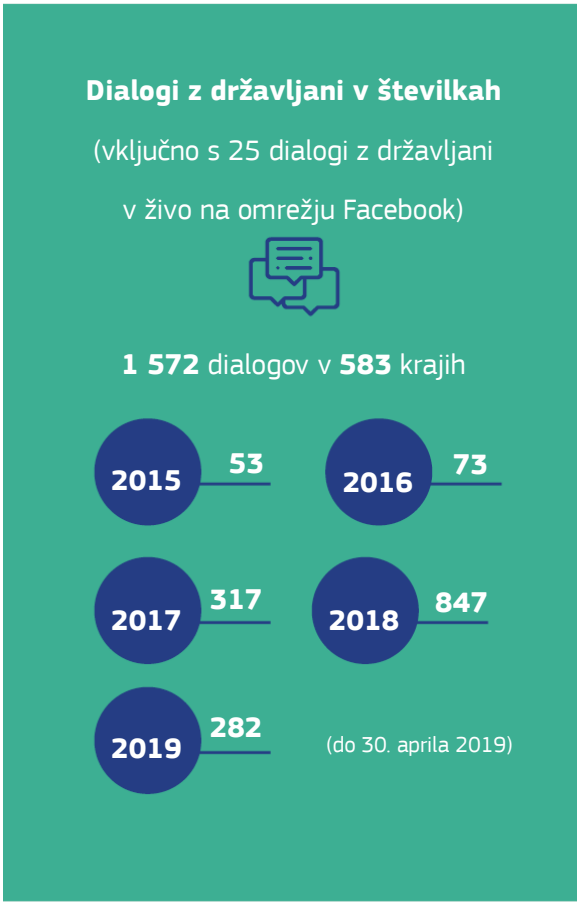
Mrežo Europe Direct
sestavlja približno

- **440** informacijskih centrov Europe Direct v vseh državah članicah in
- **330** evropskih dokumentacijskih centrov

Mreža precej homogeno pokriva mesta, podeželje in najbolj oddaljene regije v 28 državah članicah.

II.2 Stalen dialog z državljani

Stalno sodelovanje z državljani je bistvenega pomena za krepitev evropske identitete in demokracije ter za zagotovitev močnejšega občutka odgovornosti za evropski projekt. Komisarji so bili dejavno spodbujeni k sodelovanju v dialogih z državljani po vsej Uniji.

Sodelovanje državljanov bo učinkovito le, če bo potekalo v obeh smereh. Ti dialogi so priložnost za predstavitev politične agende Komisije in, kar je še pomembneje, da se prisluhne idejam in pričakovanjem državljanov. Predstavništva imajo kot „oči, ušesa in glas“ Komisije na terenu ključno vlogo pri zagotavljanju, da ti dialogi ustrezajo nacionalnim in lokalnim razmeram.

Bela knjiga Evropske komisije o prihodnosti Evrope iz marca 2017 je temu procesu dala nov zagon. V zadnjih petih letih se je več sto tisoč ljudi udeležilo približno 1 600 dialogov in posvetovanj z državljani, ki jih je po vsej Evropi organizirala Komisija oziroma so bili organizirani z njeno pomočjo. Od januarja 2015 je v dialogih in posvetovanjih z državljani sodelovalo na stotine poslancev Evropskega parlamenta, članov nacionalnih in regionalnih vlad ter vseh 28 članov Komisije. Odbor regij je razpravo razširil tudi na regije, in sicer v okviru pobude „Razmislimo o Evropi“, medtem ko je Ekonomsko-socialni odbor v dialoge o prihodnosti Evrope vključil civilno družbo. Izrecna podpora francoskega predsednika Macrona tej novi obliki interakcije je znatno povečala prepoznavnost dogodkov.

Dialogi in posvetovanja z državljani, ki jih je organizirala Komisija in o katerih je bilo poročilo objavljeno 30. aprila 2019, so potrdili, da je Evropa za večino državljanov bistvenega pomena pri reševanju svetovnih izzivov, vendar od nje pričakujejo, da postane bolj učinkovita in pregledna[26].

[26] Evropska komisija, „Dialogi in posvetovanja z državljani“, ključni sklepi, 30. 4. 2019, (https://ec.europa.eu/commission/progress-reports-citizens-dialogues-and-consultations_sl).

Glavna pričakovanja državljanov glede EU so:

- **Evropa, ki varuje:** državljani od EU pričakujejo, da bo prisluhnila njihovim težavam in sprejela ukrepe za spodbujanje varnosti, zdravja in zaščite. Pričakujejo ohranitev socialnih pravic in zaščito pred kriminalom.
- **Obravnavanje vprašanja migracij**: državljani pričakujejo, da bodo evropske politike na področju migracij preprečile izgubo človeških življenj, pričakujejo pa tudi ustavitev nezakonitih migracijskih tokov.
- **Dinamično gospodarstvo:** državljani pričakujejo ukrepe za preprečitev prihodnjih gospodarskih kriz. Pričakujejo, da bo EU prinesla blaginjo, rast in ureditev tehnološkega sektorja, da bo lahko ostala konkurenčna na svetovni ravni. Želijo, da Unija prednost nameni raziskavam, inovacijam in naložbam, s posebnim poudarkom na krožnem gospodarstvu in digitalnem gospodarstvu.
- **Boj proti podnebnim spremembam** in **varovanje okolja**: državljani od EU pričakujejo, da bo prevzela vodilno vlogo v svetu na področju podnebnih ukrepov in varstva okolja.
- **Evropa vrednot** – vključno z demokracijo, preglednostjo in pravno državo: državljani pričakujejo več informacij o odločanju v EU in učinkovitejše kanale vplivanja. Od EU pričakujejo, da bo ohranila svoje vrednote, vključno s temeljnima načeloma enakosti spolov in nediskriminacije.
- **Priložnosti za mlade**: državljani pričakujejo, da bo Evropa ustvarila boljše življenjske priložnosti za mlade, tudi z reševanjem vprašanja brezposelnosti mladih in vlaganjem v izobraževanje.
- **Močnejša Evropa v svetu**: državljani pričakujejo, da bo Evropa močna akterka na svetovnem prizorišču, ki jo bodo pri delovanju vodila načela.

Komisija je ves čas procesa dialoga, posvetovanj in razprav upoštevala pričakovanja državljanov in se odzivala nanje. Novembra 2017 so na primer institucije EU razglasile **evropski steber socialnih pravic** kot odgovor na razširjene zahteve po bolj socialni Evropi. Januarja 2018 je sprejela **prvo vseevropsko strategijo za plastiko** v odziv na množično javno podporo prehodu na bolj krožno gospodarstvo.

EU si je tudi prizadevala poudariti oprijemljivi učinek politik EU. V skladu s tem je bila na mejnem prehodu v Bolgariji 6. oktobra 2016 vzpostavljena **evropska mejna in obalna straža**, ki je vidno sporočilo prebivalcem regije, na življenje katerih je svetovni migracijski izziv najbolj vplival. Vendar je treba storiti še veliko za okrepitev občutka skupne odgovornosti za evropski projekt pri državljanih. V tem duhu bo treba ohraniti zagon dialogov in posvetovanj z državljani po izvolitvi novega Evropskega parlamenta in nastopu mandata naslednje Komisije.

Voditelji in voditeljice EU so pred kratkim sprejeli pomembne korake v tej smeri. V sklepih Evropskega sveta iz decembra 2018 so bili prvič pozdravljeni dialogi z državljani in

posvetovanja z državljani. Po oceni voditeljev in voditeljic EU so „enkratna priložnost za sodelovanje z evropskimi državljani ter bi lahko bili navdih za nadaljnja posvetovanja in dialoge“[27]. Poleg tega je bila v sklepih vzpostavljena neposredna povezava med sodelovanjem z državljani in naslednjo strateško agendo Evropske unije, ki bo pripravljena na neuradnem srečanju voditeljev in voditeljic držav EU-27 v Sibiuu.

Rezultate teh dialogov in posvetovanj je treba odkrito deliti in vključiti v proces oblikovanja politik. To pomeni, da je treba objaviti glavne rezultate vsakega dialoga, redno pripravljati in analizirati trende ter zagotavljati njihovo upoštevanje pri oblikovanju politik.

Spletna domena Europa: Prva na svetu v kategoriji družbenih/vladnih spletišč

Drugo mesto, kar zadeva spletni promet na 3 700 000 spletiščih z registrirano domeno „.eu“

Prek **300 milijonov** obiskov v letu 2018 z več kot **200 milijoni** edinstvenih obiskovalcev

24 uradnih **jezikov** EU

https://europa.eu/

Prav tako je pomembno, da se ogromni potencial spletnega komuniciranja izkoristi za vsakodnevno sodelovanje z državljani. To bi morali storiti prek družbenih medijev in drugih spletnih kanalov, pa tudi prek spletišča Europa, ki je imelo leta 2018 več kot 200 milijonov edinstvenih obiskovalcev.

V preteklih letih je bil dosežen napredek, na primer s portalom „Povejte svoje mnenje“ na spletišču Europa, prek katerega lahko državljani in deležniki svoje pomisleke in interese sporočijo neposredno oblikovalcem politik in odločevalcem, vendar je mogoče ta napredek še nadgraditi. S temi mehanizmi je treba tudi bolje seznanjati splošno javnost.

V podporo tem prizadevanjem je bistveno spodbujati in podpirati boljše splošno poznavanje zgodovine, delovanja in pristojnosti EU, tudi prek izobraževalnih programov. Izobraževanje in učenje imata temeljno vlogo pri pojasnjevanju in spodbujanju razumevanja vlog in pristojnosti Unije in držav članic. Ob upoštevanju pristojnosti držav članic bi si morala EU prizadevati za sklepanje partnerstev z izobraževalnimi ustanovami na nacionalni in regionalni ravni, da bi **zagotovila, da evropska državljanska vzgoja postane del formalnega izobraževanja**. Učenje o Evropi in naši skupni zgodovini bi poleg tega spodbudilo boljše razumevanje vrednot in temeljnih pravic EU.

II.3 Enotno sporočilo prek korporativnega komuniciranja

Institucije EU, zlasti Komisija, si preteklih pet let prizadevajo odpraviti ozka grla v svojem komuniciranju. Če želimo, da državljani opazijo pozitivne razlike, ki jih prinaša EU v njihovem življenju, potrebujejo jasno in enotno komuniciranje o tem, za kaj se zavzema in kakšne koristi jim prinašajo politike in ukrepi EU. Za razliko od nepovezanega komuniciranja o posameznih politikah in programih enoten pristop omogoča ljudem, da jasneje vidijo pomen politik. To je cilj strategije korporativnega komuniciranja Komisije – obveščanje državljanov o vrednotah in ukrepih EU, naših izzivih in priložnostih ter o tem, kako se jih lahko lotimo skupaj.

[27] Sklepi Evropskega sveta, 13. in 14. december 2018, točka 15.

Čustveno nabito komuniciranje v družbenih medijih z močnimi vizualnimi sporočili

Ta Komisija se je osredotočila predvsem na strateška področja, kjer bi EU lahko prinesla koristi. Deset političnih prednostnih nalog predsednika Junckerja iz julija 2014 je spremljala zaveza, da bodo njihovi cilji razloženi z jasnimi in doslednimi bistvenimi sporočili. Tako oblikovane korporativne kampanje, ki prikazujejo vrednote EU in nosijo močan čustven naboj, pomagajo pri posredovanju teh krovnih sporočil.

Ta pristop temelji na enotni, jasni zgodbi, ki koristi za državljane predstavlja skozi pripovedovanje zgodb. Pripovedovanje zgodb je učinkovit način za pritegovanje pozornosti državljanov in sodelovanje z njimi. Državljani, ki jih posamezna politika ali politična prednostna naloga vključuje in na katere vpliva, jo težje sprejmejo, če ni obrazložena in podkrepljena s primeri in čustvi. Pripovedovanje zgodbe o EU na bolj zanimiv in čustven način je učinkovitejše komunikacijsko sredstvo od argumentov, omejenih na gola dejstva in z dokazi podprte trditve. To je tudi v skladu z naravo EU kot unije vrednot in ne le unije gospodarstev.

Pri tem pristopu ima vsaka politika še naprej lastno, posebej prilagojeno komunikacijo z deležniki v okviru širše pozitivne zgodbe. Hkrati **korporativno komuniciranje zagotavlja, da državljani in deležniki prejmejo jasna in močna sporočila v svojem jeziku**, ki so prilagojena njihovi starosti, kulturi in ozadju, z večjo uporabo infografik, vizualnih sporočil in videov, ki se vrtijo okrog zgodb. Racionalizirani pristop je Komisiji omogočil, da oblikuje skupni evropski glas.

Sodelovanje in interakcija v družbenih medijih

@EU_Commission
več kot **milijon** sledilcev

Evropska komisija
več kot **580 000** sledilcev

Evropska komisija
skoraj **923 000** sledilcev

EUTube
skoraj **83 000** naročnikov

europeancommission prek
240 000 sledilcev

Korporativno komuniciranje je imelo realen učinek. Izkazalo se je za stroškovno učinkovito in je bilo financirano izključno iz obstoječih sredstev. Komisija je z združevanjem virov lahko bolje **sodelovala z državljani, izboljšala razumevanje vrednot, političnih**

prednostnih nalog in politik EU ter ljudi spodbudila k dejavni udeležbi pri oblikovanju EU. Vrednotenje in povratne informacije potrjujejo, da gre za učinkovit, uspešen, ustrezen in skladen pristop. Nedavna ocena kampanje # InvestEU, ki je zajemala celoten obseg sredstev EU, namenjenih spodbujanju naložb, razkriva, da je v samo enem letu kampanja potencialno dosegla 240 milijonov stikov ob izboljšanju pozitivnega dojemanja učinka, ki ga ima financiranje EU na regije EU, za 4 do 5 odstotnih točk[28].

Komisija je v odziv na glavne pomisleke državljanov zgradila zgodbo na temelju desetih političnih prednostnih nalog svojega mandata. Ta sporočila so bila na inovativen in ustvarjalen način predstavljena v okviru treh dopolnjujočih se korporativnih javnih kampanj, namenjenih spodbujanju razprav po vsej Evropi na temo vpliva EU na vsakdanje življenje državljanov.

Teme kampanj so bile skrbno izbrane ob čedalje večji uporabi družbenih medijev ter avdiovizualnih komunikacijskih in digitalnih orodij:

InvestEU z uporabo 100 resničnih zgodb ponazarja, kako naložbe EU ustvarjajo delovna mesta, spreminjajo življenja in oživljajo skupnosti po vsej Evropi;

EUandME sodeluje z mladimi Evropejci in Evropejkami, da bi začeli pogovor o vrednotah in dosežkih EU skozi vrsto kratkih filmov in zgodb mladih, na življenje katerih je vplivala EU; in

EUprotects pojasnjuje, kako „navadni junaki“ sodelujejo po vsej Evropi, da bi odpravili pomisleke ljudi glede varnosti in zaščite, kar prikazuje ukrepanje EU v zvezi s svetovnimi izzivi, ki jih ni mogoče reševati na nacionalni ravni.

Komisija pripravlja tudi **pilotno korporativno kampanjo na številnih podeželskih območjih**, katere namen je pojasniti pomen sodelovanja na ravni EU v težje dostopnih skupnostih. Kampanja bo potekala 18 mesecev, začenši s srečanji s podeželskimi deležniki marca 2019 in fokusnimi skupinami maja, ki bodo opredelile ključne teme in sporočila za vsako državo, preden se bodo začele izvajati dejavnosti komuniciranja po meri. Komisija bo vzporedno z obstoječimi komunikacijskimi prizadevanji za posamezne projekte in programe začela tudi kampanjo o **sodelovanju EU z Afriko**.

Korporativne kampanje pod zastavo EU **komunikatorjem EU na vseh ravneh utirajo pot do skupnega dela**. Tematski sektorji Komisije zagotavljajo strokovno znanje in informacije, na katerih temeljijo kampanje; medtem ko raziskovalne in fokusne skupine prispevajo k temu, da prava sporočila ciljajo na pravo občinstvo, predstavništva Komisije pa prilagodijo vsebino lokalnim interesom in občutljivim točkam.

Izkušnje s korporativnimi kampanjami v času te Komisije so pokazale močan učinek nagovarjanja državljanov z emocionalnim pripovedovanjem zgodb in prilagojenimi sporočili za različne države članice in regije. Komisija je predlagala nadaljevanje metode korporativnega komuniciranja v večletnem finančnem okviru po letu 2020, pri čemer so bila

[28] Končno poročilo o študiji: Spremljanje izvajanja komunikacijskih dejavnosti Evropske komisije v zvezi z naložbenim načrtom za Evropo, Technopolis Group, november 2018.

opredeljena ključna sporočila in komunikacijske prednostne naloge za obdobje več let. Ta model bi bilo treba dodatno razviti v podporo strateškim ciljem Unije za prihodnost.

Druge institucije EU so pozvane, naj podprejo in sprejmejo ta pristop korporativnega komuniciranja v svojih komunikacijskih prizadevanjih, kar bi pripomoglo k oblikovanju skupnih, trajnih in kohezivnih zgodb. Države članice bi morale razviti tudi dodatna komunikacijska orodja, ki bodo državljanom pomagala bolje razumeti povezavo med politikami EU in njihovim lokalnim vplivom.

II.4 Skupno ukrepanje proti dezinformacijam

Boj proti dezinformacijam ob zagovarjanju svobode in pluralnosti medijev je temeljnega pomena za zaščito evropske demokracije. Hiter razvoj digitalnih tehnologij je spremenil način, kako državljani konzumirajo novice, pa tudi načine njihove medsebojne interakcije. **Spletne platforme povezujejo državljane, jim omogočajo ustvarjanje vsebin ter odpravljajo geografske in družbene ovire.** Spletne platforme so postale pomembne informacijske poti[29], na njihovih vhodih pa so stražarji, ki jim je v finančnem interesu uporabnikom podajati prilagojene informacije.

Čeprav to okolje državljanom olajšuje interakcijo in izražanje političnih stališč, s čimer prispeva k zdravemu delovanju demokratičnih družb, omogoča tudi hitro širjenje škodljivih dezinformacij, katerih namen je ovirati demokratične procese. Dokazi kažejo, da dezinformacijske strategije vse pogosteje uporabljajo tudi tuji državni akterji, da bi vplivali na družbene razprave, sprožali razdore in posegali v demokratično odločanje.

Komisija dezinformacije opredeljuje kot „dokazljivo napačne ali zavajajoče informacije, ki so ustvarjene, predstavljene in razširjane zaradi ekonomskih koristi ali namernega zavajanja javnosti ter lahko povzročijo javno škodo“[30]. Namen dezinformacij je skreniti pozornost in deliti. Sejati seme dvoma z izkrivljanjem in ponarejanjem dejstev ter s tem zmesti ljudi in oslabiti njihovo zaupanje v institucije in utečene politične procese.

Naša skupna dolžnost je braniti temeljno vrednoto svobode izražanja in zaščititi evropske državljane pred dezinformacijami. To zahteva ukrepanje na treh ravneh – **učinkovite politične ukrepe za regulacijo spletnih vsebin in ponudnikov storitev, inovativno komuniciranje za krepitev odpornosti proti dezinformacijam ter nadaljnjo zaščito svobode in pluralnosti medijev**.

EU je v zadnjih petih letih okrepila prizadevanja za boj proti dezinformacijam. Na podlagi sklepov Evropskega sveta iz marca 2015 je bila v okviru Evropske službe za zunanje delovanje ustanovljena projektna skupina East StratCom. Projektna skupina skupaj s

[29] 62 % novic se bere na mobilnih platformah – Pew Research Centre: http://www.journalism.org/2012/10/01/future-mobile-news

[30] Sporočilo Komisije „Boj proti dezinformacijam na spletu: evropski pristop“, COM(2018) 236 final z dne 26. aprila 2018.

Komisijo in delegacijami EU v državah, ki niso članice EU, obvešča o politikah Unije v državah vzhodnega sosedstva, krepi medijsko okolje ter podpira svobodo in neodvisnost medijev. Z njeno pomočjo se veča sposobnost EU za napovedovanje in obravnavanje dejavnosti dezinformiranja ter ozaveščanje o njih.

Komisija je dezinformacije obravnavala z zakonodajnega, varnostnega in komunikacijskega vidika. V zadnjem letu je poudarila pomen zagotavljanja svobodnih in poštenih evropskih volitev[31]. Vodilne platforme je spodbudila k podpisu kodeksa ravnanja proti dezinformacijam in pripravila akcijski načrt s predlogi za usklajen odziv EU na izziv dezinformiranja. Platforme morajo zdaj prevzeti svoj delež odgovornosti za zagotavljanje svobodnega in nepristranskega govora v Evropi.

Akcijski načrt[32] je osredotočen na štiri področja, na katerih naj bi okrepili zmogljivosti EU in držav članic ter okrepili sodelovanje: 1) izboljšanje odkrivanja, analiziranja in razkrivanja dezinformacij; 2) krepitev sodelovanja in skupnega odzivanja s pomočjo novega sistema hitrega obveščanja; 3) sodelovanje s spletnimi platformami in industrijo v skladu s kodeksom ravnanja, ki ga podpišejo spletne platforme, vodilna družbena omrežja, oglaševalci in industrija; ter 4) povečanje ozaveščenosti in opolnomočenje državljanov s ciljno usmerjenimi kampanjami in namenskimi programi, ki spodbujajo medijsko pismenost na evropski in nacionalni ravni.

Za boj proti dezinformacijam je ključnega pomena stalen tok na dejstvih temelječih sporočil, ki državljanom pomaga, da razlikujejo med resničnostjo in izmišljotinami.

Komisija se na dezinformacije odziva neposredno prek svoje službe za odnose z javnostmi, predstavništev Komisije v državah članicah in v družbenih medijih, pri čemer se opira na strokovno znanje svoje mreže zoper dezinformacije, svojo skupino razbijalcev mitov, analizo podatkov družbenih medijev in spoznanja iz vedenjskih ved. Komisija zagotavlja faktične in točne informacije o svojih politikah in političnih prednostnih nalogah ter izpodbija vse dezinformacije, ki so namenjene zavajanju evropskih državljanov v zvezi z EU.

[31] Sporočilo Komisije „Zagotavljanje svobodnih in poštenih evropskih volitev“, COM(2018) 637 z dne 12. septembra 2018.
[32] Skupno sporočilo Evropske komisije in visoke predstavnice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko „Akcijski načrt proti dezinformacijam“, JOIN(2018) 36 final z dne 5. decembra 2018.

Evropska unija bo „prepovedala“ barvice in voščenke: leta 2017 so mediji napačno poročali, da EU prepoveduje barvice in voščenke. EU je v resnici na podlagi znanstvenih dokazov predlagala znižanje mejne vrednosti svinca v igračah. Ti ukrepi zagotavljajo, da lahko otroci varno uporabljajo voščenke, ne da bi bili izpostavljeni tveganju zastrupitve s svincem.

Prepoved doner kebaba v EU: po razpravi v Evropskem parlamentu leta 2017 o fosfatnih konzervansih v predelanih mesninah so se razširile govorice, da je EU prepovedala kebabe. V resnici so znanstvene raziskave pokazale povezavo med obravnavano kemikalijo in srčnimi obolenji. Predlog se je nanašal na spremembo v proizvodnji mesa za kebab, kar pa seveda ne pomeni prepovedi popularne jedi.

Predstavništva Komisije imajo v državah članicah vlogo tudi pri razbijanju mitov[33], torej popravljanju najtrdovratnejših in najbolj razširjenih napačnih informacij v zvezi z EU.

V hitro razvijajočem se svetu dezinformacij **se morajo institucije še naprej zelo hitro prilagajati spreminjajočim se političnim kot tudi tehnološkim razmeram**. Uporaba „botov“ (spletnih robotov, ki izvajajo ponavljajoče se naloge na podlagi algoritmov) v komunikacijah je že postala resničnost[34]. V bližnji prihodnosti se bo za izvajanje komunikacijskih dejavnosti vse pogosteje uporabljala tudi umetna inteligenca. Institucije EU in države članice si morajo še naprej prizadevati za prilagoditev tej novi realnosti, da bi jo lahko obvladale. Pri tem lahko vlogo odigrajo izobraževalni sistemi: akcijski načrt za digitalno izobraževanje bi lahko spodbudil bolj specializirano usposabljanje na področju umetne inteligence.

Predstavništva pomagajo razbijati mite

[33] Glej primere predstavništev Komisije v Parizu (https://decodeursdeleurope.eu), Vilni (https://ec.europa.eu/lithuania/home_lt) in Londonu (https://blogs.ec.europa.eu/ECintheUK/euromyths-a-z-index).

[34] Leta 2017 so tako imenovani „boti“ (ali spletni roboti, ki izvajajo ponavljajoče se naloge na podlagi algoritmov) ustvarili več kot polovico vsega spletnega prometa; medtem ko dobri boti ustvarijo 23 % vsega spletnega prometa, jih je približno 29 % mogoče pripisati ustvarjalcem z nelegitimnimi cilji. Glej Swedish Civil Contingencies Agency: „Countering Information Influence Activities: The State of the Art“, 2018 (https://rib.msb.se/filer/pdf/28698.pdf).

Dekoderji Evrope *– pobuda predstavništva Komisije v Parizu*

https://ec.europa.eu/france/news/decodeurseurope_fr

Bojevniki za tipkovnico *– pobuda predstavništva Komisije v Varšavi*

https://www.facebook.com/groups/wojownicyklawiatury/

Da bi se še naprej borili proti vse močnejšemu toku dezinformacij, morajo države članice in institucije oblikovati skupino, ki bo gradila na obstoječih sinergijah in združevanju virov. Države članice in institucije EU morajo skupaj zagotoviti, da bo novi sistem hitrega obveščanja v celoti izkoriščen. Poleg izmenjave informacij **potrebujemo resnično skupnost znanja, ki bo opremljena s strokovnim znanjem o različnih vidikih dezinformacij** in bo spoznanja pridobivala iz raziskav in akademskih krogov, od preverjevalcev dejstev, spletnih platform, tehnoloških strokovnjakov in mednarodnih partnerjev. Komisija je strokovno znanje svoje mreže zoper dezinformacije pripravljena povezati s sistemom hitrega obveščanja in vzpostaviti vozlišče za vsebine, povezane s politiko EU, ki bo namenjeno boju proti dezinformacijam.

Komisija namerava olajšati oblikovanje **evropske multidisciplinarne skupnosti**, ki bo spodbujala sodelovanje med vsemi vpletenimi stranmi, zlasti **neodvisnimi preverjevalci dejstev in akademskimi raziskovalci**, vključenimi v boj proti dezinformacijam. V ta namen namerava Komisija vzpostaviti evropsko platformo o dezinformacijah. Platforma bo razširila sodelovanje med preverjevalci dejstev in akademskimi raziskovalci, da se zagotovi popolno zajetje ozemlja Unije ter olajša vzpostavljanje in medsebojno povezovanje ustreznih nacionalnih organizacij, vključno z nacionalnimi centri za vprašanje dezinformacij.

Komuniciranje EU v službi državljanov in demokracije

Pet priporočil

Voditelji in voditeljice EU, ki se bodo 9. maja 2019 sestali v romunskem Sibiuu, naj:

1. ***priznajo, da je komuniciranje o Evropski uniji skupna odgovornost držav članic EU, vlad na vseh ravneh in institucij EU****. Več moramo komunicirati s skupnimi sporočili v okviru blagovne znamke EU ter pojasnjevati, kaj posamezne odločitve in politike pomenijo za ljudi in kakšne oprijemljive rezultate prinašajo. Izkoristiti bi morali pomembne politične dogovore in odločitve na zasedanjih Evropskega sveta ter mejnike in prelomne dogodke uporabiti kot priložnost za poudarjanje evropske enotnosti (na primer dan Evrope 9. maja, obletnice širitve Unije in Pogodb);*

2. ***okrepijo sodelovanje in interakcijo z državljani in državljankami o politikah in vprašanjih Evropske unije****. Institucije EU in države članice bi morale okrepiti podporo stalnemu dialogu z državljani o Evropski uniji z uporabo dialogov z državljani in razprav, kakršne se običajno odvijajo v mestnih hišah, posvetovanj ali konvencij ter digitalnih in avdiovizualnih tehnologij. Ljudi bi morale informirati o vseh možnostih, ki so jim na voljo, da izrazijo svoje mnenje o EU in njenih politikah, ter zagotoviti, da so vzpostavljeni proces in kanali, prek katerih je mogoče rezultate dialogov in posvetovanj z državljani upoštevati pri oblikovanju politik;*

3. ***zagotovijo, da bodo institucije EU v prihodnosti tesneje sodelovale pri kampanjah korporativnega komuniciranja EU, ki bodo temeljile na skupnih evropskih vrednotah****, pri čemer bodo delile zgodbo o tem, kakšno razliko prinaša Evropska unija v vsakodnevno življenje ljudi. Kampanje bi morale na privlačen, angažiran in evokativen način nagovarjati vsa občinstva. V njihovem lastnem jeziku. V celoti bi morale biti usklajene s strateškimi prednostnimi nalogami za naslednji politični cikel;*

4. ***združijo sile v boju proti dezinformacijam s komuniciranjem o EU, ki temelji na dejstvih.*** *Razširiti je treba storitve neodvisnega preverjanja dejstev na nacionalni in evropski ravni ter spodbujati medijsko pismenost in razvoj spretnosti na področju umetne inteligence. Nadgraditi je treba delo z družbenimi omrežji in spletnimi platformami na ravni EU, da bi spodbujali dobro prakso ter hkrati varovali svobodo in pluralnost medijev. Okrepiti je treba prizadevanja za združevanje sredstev EU in nacionalnih sredstev za zaščito pravice državljanov do z dejstvi podprtih, objektivnih in zanesljivih informacij o Evropski uniji;*

5. ***spodbujajo poučevanje in učenje o Evropski uniji na vseh stopnjah izobraževanja****, da se okrepi znanje o Evropski uniji, njenih vrednotah, delovanju in področjih dejavnosti. EU bi si morala prizadevati za sklepanje partnerstev z izobraževalnimi ustanovami na nacionalni in regionalni ravni, da bi zagotovila, da evropska državljanska vzgoja postane del formalnega izobraževanja. V ta prizadevanja bi morali vključiti nekdanje udeležence programa Erasmus in evropske solidarnostne enote. Zagotoviti je treba, da so državljani EU seznanjeni s svojimi pravicami.*

Del III: Sklep

Evropejci in Evropejke, ki se pripravljajo na odhod na volišča med 23. in 26. majem 2019, morajo imeti možnost, da se tja podajo dobro obveščeni o izzivih, s katerimi se trenutno soočamo, pa tudi o priložnostih, ki jim jih EU lahko ponudi. Dobro bi morali biti seznanjeni z različnimi predstavljenimi vizijami prihodnosti Evrope, o katerih se razpravlja v okviru potekajoče kampanje za volitve v Evropski parlament.

Neuradno srečanje voditeljev in voditeljic EU-27 v Sibiuu 9. maja 2019 je pravi trenutek, da obnovimo našo enotnost in smisel našega delovanja, pri čemer je treba spoštovati zdrave razlike v stališčih, predstavljenih na volitvah, ki pa nas po drugi strani ne smejo omejevati. Enotnost v različnosti je neminljiva prepoznavna značilnost naše Unije. Prav na njeni podlagi naša Unija deluje, tudi v času preizkušenj. V tem duhu bo Sibiu pravi čas in prostor, da pokažemo, da se bodo pomisleki državljanov upoštevali v naslednji strateški agendi; pa tudi, da damo sporočilo upanja in usmeritve za prihodnost naše Unije v sedanjem negotovem globalnem okolju.

Evropa bi se morala v svojo prihodnost zazreti samozavestno. Če narodi Evrope združijo moči za skupen nabor ciljev, lahko premagajo vse ovire na poti. In če evropski odločevalci in odločevalke navdihujejo, angažirajo in opolnomočijo državljane in državljanke, lahko premostijo vse delitve.

Naslednja strateška agenda EU je priložnost, da jasno pokažemo, da lahko premagamo notranje razlike in ponosno stopimo skupaj, da premagamo izzive našega časa. Svet ne bo čakal Evrope. Nasprotno, čas je, da Evropa v svetu začne igrati vlogo, primerno svoji teži.